

B I L T E N B R O J 2
SUDSKE PRAKSE VRHOVNOG SUDA
BOSNE I HERCEGOVINE
Sarajevo, april – juni 1986. godine

K R I V I Č N O P R A V O

Krivični zakon SRBiH

Čl. 118. KZ SRBiH

Za subjektivni odnos učinioca krivičnog djela nesavjesnog poslovanja u privredi, iz čl. 118. KZ SRBiH, dovoljno je utvrditi da je on svjestan d ausljed njegovog očigledno nesavjesnog postupanja može nastupiti imovinska šteta preko iznosa određenog u toj zakonskoj odredbi.

Zbog toga učinilac ne mora znati u čiju korist je nanesena šteta društveno – pravnom licu njegovim postupanjem.

(Vrhovni sud BiH, broj Kž. 613/85 od 20.2.1986. godine)

Čl. 165. KZ SRBiH

Objekat krivičnog djela prikrivanja iz čl. 165. KZ SRBiH može biti samostvar koja je pribavljena krivičnim djelom ili ono što je za nju dobijenom njenom prodajom ili zamjenom, a ne i stvari koja je kupljena novcem pribavljenim krivičnim djelom, jer se do takvog predmeta nije došlo prodajom ili zamjenom.

(Vrhovni sud BiH, br. Kž.. 687/85 od 26.3.1986. godine)

Čl. 198. stav 1. KZ SRBiH

Pojam službenog lica, kao bitnog elementa krivičnog djela sprečavanja službenog lica u vršenju službene radnje iz čl. 198. KZ SRBiH određuje se u smislu zakonskog opisa tog krivičnog djela i čl. 35. stav 1. istog zakona, prema kome se službenim licem smatra i ono lice koje vrši određene službene dužnosti na osnovu ovlašćenja predviđenih zakonom ili drugim propisom donesenim na osnovu zakona.

Prema tome, sprečavanje silom kontrolora OOUR-a koja vrši javni prevoz, u vršenju kontrole pravilnosti rada vozač autobusa, predstavlja napad na službeno lice pod uslovom da je učinilac svjestan da se suprotstavlja službenoj radnji i da preduzeta radnja ulazi u okvir službenih ovlašćenja, te da pri tome postupa sa umišljajem.

(Vrhovni sud BiH, broj Kvl-p. 37/86 od 29.4.1986. godine)

Čl. 226. stav 1. KZ SRBiH

Za postojanje namjere pribavljanja imovinske koristi drugom kod krivičnog djela zloupotrebe položaja ili ovlašćenja iz čl. 226. st. 1. KZ SRBiH, nije nužno da učinilac zna po imenu ili nazivu lica kome pribavlja tu korist, već je dovoljno da je on svjestan da je radnjom zloupotrebe pribavio korist drugom licu pa makar to lice z anjega ostalo nepoznato.

(Vrhovni sud BiH, broj Kž. 613/85 od 20.2.1986. godine)

Čl. 226. stav 1. KZ SRBiH

Zaključak o postojanju namjere pribavljanja imovinske koristi drugom u smislu čl. 226. stav 1. KZ SRBiH, kao predodžbe o cilju koji se želi postići izvršenjem krivičnog djela, izvodi se iz realnog značenja radnje izvršioca djela i posljedice koja je iz nje proistekla, pa je za njeno postojanje nevažno šta je bio motiv (unutrašnji pokretač) izvršiočeve djelatnosti.

(Vrhovni sud BiH, broj Kž. 613/85 od 20.2.1986. godine)

Zakon o krivičnim postupku

Čl. 364. stav 1. tačka 11. ZKP

Nije učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz čl. 364. stav 1. tačka 11. ZKP u slučaju kada sud optuženog koji tvrdi da ima potraživanja prema oštećenoj organizaciji udruženog rad, oglasi krivim zbog krivičnog djela pljačke iz čl. 169. stav 1. u vezi sa čl. 226. stav 4. KZ SRBiH, a oštećenu uputi na parnicu ostvaruje svoj imovinsko – pravni zahtjev.

Obrazloženje:

Prvostepenom presudom oglašeni su krivim J.P. i H.H., zbog krivičnog djela pljačke iz čl. 169. stav 1. u vezi sa čl. 226. stv 4. KZ SRBiH, i to J.P. kao izvršilac radi toga što je zloupotrebom položaja pribavio imovinsku korist od 2,225.599 dinara optuženom H.H., a H.H. kao podstrekač optuženog J.P. Istom presudom, oštećena organizacija udruženog rada je upućena da u parnici ostvaruje imovinsko pravni zahtjev.

U svojoj žalbi optuženi H.H. je pored ostalog istakao da je učinjena bitna povreda dordaba krivičnog postupka iz čl. 364. st.1. tač.11. ZKP-a, jer smatra da postoji protivrješnost izreke presude.

Ovaj žalbeni prigovor nije osnovan.

Iz obrazloženja prvostepene presude se vidi da žalilac navodno ima potraži vanje prema oštećenoj organizaciji udruženog rada i da je ta potraživanja prijavio vijećukoje sporovodi stečajni postupak prema ošećenoj.

Imajuću to u vidu, prvostepeni sud je ispravno zaključio da bi utvrđivanje imovinsko – pravnog zahtjeva i njegove visine dovelo do odugovlačenja krivičnog postupka, jer bi se u tom postupku moralo utvrđivati da li doista postoji potraživanje žalioaca prema oštećenoj i ako postoji, morala bi se utvrđivati njegova visina. S obzirom na ovakvu situaciju u kojoj se nalazi ošećena (stečaj), utvrđivanje imovisnko – pravnog zahtjeva i njegove visine bi bez sumnje dovelo do znatnog odugovlačenja krivičnog postupka. Upravo zbog toga, prvostepeni sud je bio ovlašćen da u smislu čl. 103. stv 1. i 108. stav 2. ZKP, oštećenu uputi na parnicu. Time nije izreka presude postala protivrječna jer je nesumljivo utvrđeno da je žalioocu pribavljna imovinska korist od 2,225.599 dinara, a Odluka o upućivanju oštećenog na parnicu uslijedila je zbog specifične situacije u kojoj je sud ovlašćen, na osnovu citiranih zakonskih propisa, da oštećenu sa imovinsko – pravnim zahtjevom uputi na parnicu.

(Vrhovni sud BiH, broj Kž. 613/85 od 20.2.1986. godine)

Čl. 364. stv 1. tačka 11. ZKP

Sud je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 364. stav 1. tačka 11. ZKP, time što je propustio da u opisu krivičnog djela pljačke izvršenog putem zloupotrebe položaja ili ovlaštenja iz člana 169. stav 1. u vezi sa članom 226. stav 4. KZ SRBiH, u izreci presude, označi ime i li naziv lica kojem je optuženi pribavio imovinsku korist.

(Vrhovni sud BiH, br. Kž. 613/85 od 20.2.1986. godine)

Čl. 397. i 428. ZKP

Kada predsjednik vijeća opštinskog suda odbaci zahtjev za vanredno prepispitivanje pravosnažne presude kao neblagovremen, o žalbi protiv tog rješenja odlučuje okružni sud, a ne sud nadležan za odlučivanje o zahtjevu a za vanredno prepispitivanje pravosnažne presude (Vrhovni sud BiH), koji po članu 428. stav 3. ZKP takođe može odbaciti zahtjev kao neblagovremen u slučaju kad to ne učini predsjednik vijeća prvostepenog suda.

(Vrhovni sud BiH, broj Kvl-p. 44/86 od 25.4.1986. godine)

**PRAVNI STAVOVI IZ PRIVREDNO – KAZNENE OBLASTI
USVOJENI NA XIX KOORDINACIONOM SASTANKU PRIVREDNOG
SUDSTVA, KOJI JE ODRŽAN U ZAVIDOVIĆIMA
3-5. JUNA 1986. GODINE**

I PROCESNO PRAVO

ZAKON O PRIVREDNIM PRESTUPIMA

1.1. Ako je izvršen privredni prestup od okrivljenog pravnog lica – radne zajednice zajedničkih službi koja obavlja povremene poslove za OOUR-a, pa je tim ostvarena imovinska korist za neki od OOUR-a može li se oduzeti ostvarena imovinska korist od OOUR-a:

- a) Ako OOUR nije obuhvaćen optužnim prijedlogom,
- b) ako je obuhvaćen optužnim prijedlogom ali je prestup izvršila radna zajednica zajedničkih službi i odgovorno lice u njoj, a ne OOUR.

- Neovisno o tome da li je OOUR obuhvaćena optužnm prijedlogom ostvarena imovinska korist oduzeće se od one OOUR za koju je ta dobit ostvarena.

1.2. Da li za privredno – kazneno gonjenje, koja je po svojoj prirodi dio produženog privrednog prestupa, a učinjena je poslije izrečene presude, treba podići novi optužni prijedlog ili se mora uložiti zahtjev za obnovu postupka po članu 404. stav 1. tačka 6. ZKP u vezi sa članom 60. ZOPP?

- Osudom za produžni privredni prestup su obuhvaćene sve radnje učinjene do završetka glavnog pretresa, a za radnje učinjene poslije izrečene presude javni tužilac mora podnijeti novi optužni prijedlog. Zahtjev za obnovu postupka može se podnijeti samo kada je radnja učinjena prije izrečene presude.

1.3a. Da li se poslije odustanka javnog tužioca od optužbe protiv odgovornog lica može nastaviti postupak i donijeti osuđujuća presuda prema okrivljenom pravnom licu ukoliko je privredni prestup izvršen radnjom drugog odgovornog lica koje nije bilo optuženo?

1.3b. Dali sud može da osudi okrivljeno pravno lice za privredni prestup?

Ako javni tužilac odustane od optužbe protiv odgovornog lica, jer isti nije učinio privredni prestup, a do zaključenja glavnog pretresa ne postoji optužba protiv odgovornog lica koje je učinilo privredni prestup (poznat učinilac) ili

kada iz izvedenih dokaza sud utvrdi da privredni prestup nije učinio okrivljeno odgovorno lice i istog oslobodi optužbe, već drugo odgovorno lice koje nije obuhvaćeno optužbom (poznat učinilac)?

- Ako ne postoje zakonski razlozi za gonjenje samo pravnog lica ili samo odgovornog lica ne može se u smislu čl. 10. i 56. Zakona o privrednim prestupima osuditi za privredni prestup pravno lice ako nije osuđeno i odgovorno lice.

1.4. Da li sud može da osudi samo odgovorno lice iz RZ – zajedničkih službi na koju su OOUR-i prenijeli finansijsko poslovanje za učinjeni privredni prestup po članu 49. stv 1. tačka 6. i stav 3. Zakona o obezbjeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstava, a okrivljenu OOUR oslobodi optužbe, jer ona nije odgovorna za učinjene povrede odredaba člana 7. stav 5. citiranog Zakona već RZ – zajedničke slučbe koja je okrivljena?

- Ako je optužena osnovna organizacija ne može biti odgovorno lice radnik iz radne zajednice za propuste iz poslova koji su povjereni radnoj zajednici.

1.5. Javni tužilac podiže optužni prijedlog protiv okrivljenih zbog dva privredna prestupa. To je jasno vidljivo iz činjeničnog opisa u kome su djela navedena pod tačkom 1. i 2. Također je to vidljivo i iz zakonskog opisa za svako djelo pojedinačno. Međutim, u pravnoj klasifikaciji javni tužilac označuje da su okrivljeni time učinili jedan privredni prestup i navodi potpuno krivu pravnu kvalifikaciju koja ne odgovara niti jednom činjeničnom opisu djela. Do kraja glavnog pretresa kvalifikaciju ne mijenja i ostaje kod optuženog prijedloga u cijelosti.

Kako postupiti kod donošenja presude?

- U ovom slučaju treba postupiti po čl. 346. st. 2. ZKP, u vezi sa članom 60. ZOPP-a.

1.6. Prema dosadašnjem stanovištu sudova u vezi imovinske koristi utvrđeno je slijedeće, citiramo:

“Imovinska korist u smislu odredbe člana 32. stav 1. ZOPP-a u vezi sa odredbom člana 85. KZ-a SFRJ, predstavlja čistu dobit koju je pravna osoba ostvarila izvršenjem privrednih prestupa. Otuda i razlika u cijeni predstavlja imovinsku korist ali samo ako je iznos isti kao i iznos čiste dobiti. Čista dobit je ostatak koji se dobije o odbitku nužnih izdataka i troškova što je pravna osoba imala u vezi sa ostvarenjem imovinske koristi, od iznosa razlike u cijeni. Koji će se izdaci i troškovi uzeti u obzir kao nužni zavidi i od konkretnog slučaja. Saglasno tome ne treba poistovijetiti pojam razlike u cijeni i imovinske koristi. Ukoliko se poistovijeti u slučajevima kada je razlika u cijeni veća od čiste dobiti mjera oduzimanja imovinske koristi pretvorit će se u kaznu”.

Stav 2. člana 31. Zakona o sistemu društvene kontrole cijena kaže:

“Imovinska korist ostvarena u smislu stava 1. ovog člana jest razlika između cijena po kojoj je roba predata ili usluga obavljana i cijene formirane prema propisima”.

S obzirom da je novi Zakon o društvenoj kontroli cijena (“Službeni list SFRJ”, br. 64/84) gore navedenim stavom utvrdio što je imovinska korist postavlja se pitanje da li ubuduće primjenjivati odredbe zakona ili ranije citirano stanovište sudova?

- Dosadašnji stav primjenjivat će se u svim slučajevima oduzimanja imovinske dobiti uključujući tu i raniji Zakon o osnovama sistema cijena i društvenoj kontroli cijena, osim novih saveznih zakona kojima je propisano da se umjesto imovinske koristi oduzima razlika u cijeni (član 31. Zakona o sistemu društvene kontrole).

1.7. Da li izricanje uslovne osude okrivljenom pravnom licu od iznosa do 100.000 dinara, te okrivljenom odgovornom licu do iznosa od 10.000 dinara prema odredbi člana 27. stav 2. noveliranog ZIPP-a (“Službeni list SFRJ”, br. 14/85) za djela učinjena prije 1. jula 1985. godine

predstavlja povredu zakona na štetu okrivljenih ili se radi o blažem zakonu koji se može primijeniti na okrivljene po odredbi člana 50. st. 2. ZOPP-a?

-Izricanje uslovne osude utvrđenjem novčane kazne pravnom licu do 100.000 te odgovornom licu do 10.000 dinara (novela "“lužbenog lista SFRJ”" br. 14/85) za djela učinjena prije 1. jula 1985. godine vrši se primjenom člana 50. stav 2. ZOPP-a jer se radi o primjeni blažeg propisa koji je kasnije izmijenjen. Prema bivšem Zakonu o privrednim prestupima kazna u iznosu većem od 20.000 dinara za pravno lice, te većem iznosu od 2.000 dinara, za odgovorno lice morala se izreći kao безусловna novčana kazna, dok je po noveli moguće za isti slučaj izreći uslovnu osudu kao blažu sankciju u sistemu sankcije za privredne prestupe.

1.8. Ako su okrivljeni oglaseni odgovornim za dva privredna prestupa izvršena u sticaju, a prvostepeni sud im ne utvrdi pojedinačne kazne već izrekne kazne kao da se radi o jednom privrednom prestupu da li drugostepeni sud po žalbi javnog tužioca zbog odluke o kazni može preinačiti prvostepenu presudu i sam utvrditi pojedinačne kazne i izreći jedinstvene kazne ili mora ukinuti prvostepenu presudu zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 364. st.1 tač.11. ZKP-a?

- U ovom slučaju radi se o bitnoj povredi odredaba krivičnog postupka iz člana 364. st.1. tač.11. ZKP-a, zbog čega će se prvostepena presuda ukinuti.

1.9. Ako okrivljeno pravno lice poslije objavljuje presude, a u roku za izjavljivanje žalbe, vrati oštećenom ostvarenu razliku u cijeni, da li se povodom njegove žalbe u kojoj ističe ovu činjenicu može ukinuti prvostepena presuda kako bi se to provjerilo u ponovljenom postupku?

- Ako okrivljeno pravno lice vrati oštećenom iznos ostvarene imovinske koristi prije zaključenja glavnog pretresa to ima uticaja na utvrđenje visine imovinske koristi, a ako se to učini poslije toga nije od značaja za pitanje valjanosti odluke suda o douzimanju imovinske koristi.

1.10. Ako se istovremeno našlo kod drugostepenog suda više predmeta protiv istih okrivljenih lica kod kojih postoji identitet privrednih prestupa, vremenski kontinuitet izvršenih privrednih prestupa i identitet oštećenih da li treba:

Odluke prvostepenog suda ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu sa uputom da iste spoji i odluči kao u jednom produženom djelu ili drugostepeni sud treba da odluči o svakom predmetu posebno prema stanju u spisima.

- Drugostepeni sud treba da odluči o svakom predmetu posebno prema stanju u spisima.

1.11. Ako je okrivljeno odgovorno lice bilo neuračunljivo u vrijeme izvršenja privrednog prestupa da li se za učinjeni privredni prestup može oglasiti odgovornim pravno lice u smislu čl. 10. Zakona o privrednim prestupima?

- Ako je odgovorno lice za vrijeme izvršenja privrednog prestupa bilo neuračunljivo ne može biti odgovorno ni pravno lice.

1.12. Po optužnom prijedlogu okrivljeni su oglaseni odgovornim i sudeći na novčane kazne i izrečena je zaštitna mjera oduzimanja imovinske koristi od okrivljenog pravnog lica ukorist društveno – političke zajednice.

Protiv prvostepene presude, u zakonskom roku, ulažu žalbu jedna od stranaka ili pak oštećeni i zahtijevaju u žalbi da se imovinska korist odusdi oštećenim.

U prvostepenom postupku nije saslušan oštećeni, a niti je postavljen odštetni zahtjev.

Kakvu odluku u drugostepenom postupku donijeti povodom žalbe u kojoj je postavljen zahtjev da se imovinska korist dosudi oštećenom?

- a) Kada se žali oštećeni žalbu treba odbaciti kao nedopuštenu, jer shodno odredbi iz čl. 126. ZOPP-a oštećeni ima pravo na žalbu samo u odnosu na troškove spora,
- b) kada žalbu podnese javni tužilac postupiće se kao pod tač. a, jer javni tužilac ne može imati veća prava od ostalih stranaka u postupku kada je u pitanju imovinsko pravni zahtjev.
- c) kada žalbu podnese okrivljeno pravno lice i njegovu žalbu treba odbaciti jer nema pravo da se žali u ime drugog subjekta.

II MATERIJALNO PRAVO

ZAKON O OPOREZIVANJU PROIZVODA I USLUGA U PROMETU

2.1. Može li se zasnovati privredno kaznena odgovornost OOUR-a poreskog obveznika na radnji odgovornog lica iz radne zajednice kojoj je samoupravnim sporazumom prenijeto obavljanje poslova evidencije, obračunavanje i plaćanje poreza na promet po principu zakonskog zasnivanja privredno – kaznene odgovornosti pravnog lica u smislu čl. 10. ZOPP na radnji drugog lica koje je bilo ovlašteno da postupa u ime pravnog lica.

U okviru ovog opšteg pitanja konkretno pitanje:

Ako lice u RZ pogrešno uplati porez na promet OOUR-a u onoj DPZ kojoj taj porez ne pripada – da li pravno lice OOUR odgovara za privredne presteupe po osnovu takve radnje radnika RZ kao lica ovlaštenog da postupa u ime tog pravnog lica . poreskog obveznika?

- Osnovna organizacija i odgovorno lice te osnovne organizacije kao poreskog obveznika su odgovorni za propuste iz oblasti poreza na promet.

ZAKON O KNJIGOVODSTVU

2.2 Da li pravno lice čini privredni prestup iz čl. 64. st.1. tač.5. Zakona o knjigovodstvu ukoliko u toku godine i u završnom računu ne evidentira na kontu 670 i 225 vrijednost robe u dinarima, a koja se roba nalazi na konsignacionom skladištu pravnog lica i koja je vlasništvo imo firme?

Pravna lica nisu dužna da u toku godine u poslovnim knjigama i završnom računu iskazuju u dinarskoj vrijednosti konsignacionu robu, koja je vlasništvo ino – firme, te stoga u ovakvim radnjama okrivljenih nema elemenata privrednog prestupa u pitanju.

ZAKONA O PRIVREMENOJ ZABRANI RASPOLAGANJA DIJELOM DRUŠTVENIH SREDSTAVA ZA LIČNE DOHOTKE U 1984. GODINI

2.3. Da li radna zajednica na koju je samoupravnim sporazumom prenijeto vršenje određenih administrativno stručnih poslova može odgovarati za privredni prestup iz čl. 9. st.1. tač.1. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja dijelom društvenih sredstava za lične dohotke, u slučaju d aje upravo ona, dostavila SDK netačne podatke na osnovu kojih su OOUR-i isplatili veće lične dohotke nego što su imali pravo?

& Za privredni prestup predviđen u čl. 9. st.1. tač. 1. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja dijelom društvenih sredstava za lične dohotke u 1984. godini, može odgovarati samo ono pravno

lice. korisnik društvenih sredstava, koji i vrši isplatu akontacije ličnih dohodaka radnicima koji su udružili rad sa ovim pravnim licima u iznosima većim od dozvoljenih.

**ZAKON O OSNOVAMA POSLOVANJA ORGANIZACIJE UDRUŽENOG RADA
U OBLASTI PROMETA ROBE I USLUGA U PROMETU ROBE I O SISTEMU
MJERA KOJIMA SE SPREČAVA NARUŠAVANJE JEDINSTVA
JUGOSLOVENSKOG TRŽIŠTA U TOJ OBLASTI**

2.4. Da li je učinjen privredni prestup špekulacije u prometu robe po čl. 37. stav 1. u vezi člana 16. stav 2. tačka 4. Zakona o osnovama poslovanja organizacija udruženog rada u oblasti prometa robe i usluga u prometu i o sistemu mjera kojima se sprečava narušavanje jedinstva jugoslovenskog tržišta u toj oblasti ("Službeni list SFRJ", br. 43/76, 23/79, 54/81 i 20/84) i u slučaju kada je kupoprodajni ugovor bio sklopljen i avans plaćen prije stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama navedenog zakona ("Službeni list SFRJ", br.20/84), to jest prije 28. aprila 1984. godine, ako je roba bila dostavljena kupcu nakon više od tri mjeseca od sklapanja ugovora i to poslije 28. aprila 1984. godine, a prodavac mu nije obračunao odgovarajuću kamatu?

- U takvom slučaju je učinjen privredni prestup špekulacije robe po članu 37. stv 1. u vezi člana 16. stav 2. tačka 4. zakona o osnovama poslovanja organizacija udruženog rada u oblasti prometa robe i usluga u prometu robe i o sistemu mjera kojima se sprečava narušavanje jedinstva jugoslovenskog tržišta u toj oblasti.

2.5. Da li odgovorno lice može učiniti privredni prestup špekulacije u prometu robe po članu 37. stav 1. u vezi člana 16. stav 1. i 2. Zakona o osnovama poslovanja organizacije udruženog rada u oblasti prometa robe i usluga u prometu robe i o sistemu mjera kojima se sprečava narušavanje jedinstva jugoslovenskog tržišta u toj oblasti ("Službeni list SFRJ", br. 43/76, 23/79, 54/81 i 20/84) samo sa umišljajem ili iz nehata?

- Odgovorno lice može učiniti privredni prestup špekulacije u prometu robe po čl. 37. st. 1. u vezi člana 16. 1. i 2. Zakona o osnovama poslovanja ...samo umišljajem

2.6. Ako trgovinska organizacija udruženog rada drži deficitarnu robu u prućnom magazinu pa prodavac na traženje kupca izjavi da trežene robe nema za prodaju, da li time čini privredni prestup iz člana 37. st.1. Zakona o osnovama poslovanja organizacija udruženog rada u oblasti prometa robe i usluga u prometu robe i o sistemu mjera kojima se sprečava narušavanje jedinstva jugoslovenskog tržišta u toj oblasti?

- U ovom slučaju organizacija udruženog rada čini privredni prestup u pitanju.

**ZAKON O DEVIZNOM POSLOVANJU IKREDITNIM ODNOSIMA
SA INOSTRANSTVOM**

2.7. Da li ponašanje protivno odredbi člana 127. stav 1. i 2. Zakona o deviznom poslovanju i kreditnim odnosima sa inostranstvom ("Službeni list SFRJ", br. 23/83) predviđeno kao privredni prestup iz čl. 217. st.1. tač. 22. istog zakona predstavlja i dalje privredni prestup stupanjem na snagu novog Zakona o deviznom poslovanju ("Službeni list SFRJ", br. 66/85)?

-Zakon o deviznom poslovanju ("Službeni list SFRJ", br. 66/85) ovo ponašanje ne sankcionište kao privredni prestup, pa se ima primijeniti čl. 50. st. 2. ZOPP-a.

ZAKON O SISTEMU DRUŠTVENE KONTROLE CIJENA

2.8. Da li okrivljeno pravno lice i odgovorno lice u njemu čine privredni prestup počlanu 28. stav 1. tačka 3. i stav 2. Zakona o sistemu društvene kontrole cijena ("Službeni list SFRJ", br. 64/84) ako se pri formiranju cijena sekundarnih sirovina (lim II i III klasa) ne pridržava odredaba tačka 2. Odluke o načinu formiranja cijena proizvoda na promet na veliko odnosno na malo u 1985. godini ("Službeni list SFRJ", br. 61/84) odnosno ako obračuna viši procenat za pokrivanje troškova na promet na veliko od popisanog citiranog odlukom?

- Postoji privredni prestup, obzirom da Odluka SIV-a ne pravi razliku između sekundarnih sirovina i ostale robe.

Napomena: Prilikom redakcije teksta na odgovarajućim mjestima izvršeno je usklađivanje članova sa prečišćenim tekstom Zakona o privrednim prestupima ("Službeni list SFRJ", broj 10/86).

GRADANSKO PRAVO	OPŠTI DIO
------------------------	------------------

1)

Pravno pravilo iz paragrafa 865. bivšeg OGZ

Član 56. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

Ugovor o darovanju u svojstvu daroprimca može punovažno zaključiti i djelimično poslovno sposobno lice (u konkretnom slučaju maloljetnik star šesnaest godina).

(Presuda vrhovnog suda BiH, broj Rev. 635/85 od 20.3.1986. godine)

2)

Član 9. stav 4. i 46. Zakona o prometu nepokrtnosti

Punovažan je ugovor o kupoprodaji nepokrtnosti zaključen prije 4.1.1979. godine u pismenoj formi i potpisan od strane dva svjedoka, iako nije izvršen, niti su potpisi ugovorenih strana ovjereni u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu zakona o prometu nepokrtnosti.

Iz obrazloženja:

Punovažan je ugovor o kupoprodaji nekretnina, zaključen 27.7.1971. godine između prednika današnjih tužilaca i tuženih, jer ispunjava zakonske pretpostavke iz člana 9. stav 4. sada važećeg Zakona o prometu nepokrtnosti SRBiH (sačinjen je u pismenoj formi u prisustvu dva svjedoka koji su ugovor potpisali), pa se prema tome ima smatrati konvalidiranim neovisno od okolnosti na koju ponovo tužitelj ukazuju u reviziji (da nije u cijelosti ispunjen, jer da tuženi nisu isplatili kupovinu cijenu). Navedena okolnost ima značaja samo za ocjenu punovažnosti ugovora koji ne ispunjava uvjete iz člana 9. st.4. naprije citiranog zakona (član 46. stav 1. istog zakona).

U ovakvom slučaju ne dolazi do primjene ni odredba člana 46. stav 2. istog zakona.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 641/85 od 28.1.1986. godine)

3)

Članovi 70. stav 1, 80. stav 1. i 104. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

Prodava je dužan, nezavisno od uslova iz člana 80. Zakona o obligacionim odnosima, vratiti kupcu novčani iznos primljen na ime kapare, ako je nepunovažan ugovor o kupoprodaji

nekretnina zbog nedostatka forme (ugovor o kapari je akcerocne prirode i dijelu pravu sudbinu glavnog ugovora)

STVARNO PRAVO**4)****Članovi 25. i 26. Zakona o osnovnim svojnsko – pravnim odnosima**

Građenjem za sebe, na zemljištu u suvlasništvu graditelja i drugih lica, graditelj stiče na organaran način isključivo pravo svojine na zgradi i građevinskoj parceli, ako su ispunjeni uslovi za sticanje svojine građenje (ostali suvlasnici su znali da jedan suvlasnik gradi na zajedničkom zemljištu za sebe i tome se nisu protivili do završetka građenja).

(Presuda Vrhovnog suda BiH, br. Rev. 367/85 od 28.1.1986. godine)

5)**Članovi 75, 78.i 79. Zakona o osnovnim svojnsko – pravnim odnosima**

Kada uspostavljanje prijašnjeg posjedovnog stanja nije moguće zato pt je na uazetom zemljištu podignuta zgrada, e može se usvojiti ni zahtjev za utvrđivanje čina smetanja posjeda.

Iz obrazloženja:

Utvrđenje čina smetanja posjeda je samo pravna pretpostavka za rješavanje o zahtjevu za uspostavljanje ranijeg posjedovnog stanja, pa kada restitucija nije moguća, ne može se usvojiti ni tužbeni zahtjev za zaštitu posjeda samo djelimično –utvrđenjem čina smetanja, jer ta činjenica samo po sebi nema nikakv značaj za zaštitu posjeda, koji se ne može vratiti dosadašnjem posjedniku.

Prema podacima spiska parcela na kojoj je izvršen čin smetanja nalazi se u društvenoj svojini sa pravom raspolaganja prvo – tuženog, a ovaj je parcelu prodao treće – tuženom u svrhu izgradnje porodične stambene zgrade, koja je u međuvremenu izgrađena.

U situaciji kada je povreda posjeda zemljišta izvršena izgradnjom građevinskog objekta smatra se da restitucija nije moguća ako rušenje izgrađenog objekta nije duštveno opravdano a o tome se može odlučiti samo u petitornoj parnici.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, Gvl. 1/86 od 20.3.1986. godine)

6)**Članovi 75. i 78. Zakona o osnovnim svojnsko – pravnim odnosima**

Građanin može u parnici pred redovnim sudom zahtijevati zaštitu posjeda nekretnina koje su u društvenoj svojini, pa i kada su bile javno dobro, ako su ovo svojstvo faktički izgubile (Npr. napušteni javni put).

Iz obrazloženja:

Nižestepeni sudovi su utvrdili da se sporni put nalazi na parceli označenoj u zemljišnim knjigama kao javno dobro, pa su polazeći od te okolnosti, izveli zaključak da se radi o javnom dobru i da sud nije stvarno nadležan da pruža posjedovnu zaštitu na nekretninama koje predstavljaju javno dobro, te su odbacili tužbu primjenom člana 16. Zakona o parničnom postupku, a da nisu utvrđivali da li se u konkretnom slučaju zaista radi o javnom putu u smislu odredaba Zakona o putevima SRBiH, ili pak o putu koji je izgubio taj karakter, kako proizilazi iz navoda tužbe.

Izraženi stav u pobijanim odlukama bio bi ispravan samo u situaciji ako se utvrdi da se u konkretnom slučaju radi o javnom putu (čl. 4. Zakona o putevima SRBiH), a ne i o priključnom putu izgrađenom za vlastite potrebe pa makar i uzurpiranjem dijela napuštenog radnije javnog dobra, jer se i tako može steći faktički posjed, pa prema tome i zahtijevati zaštitu tog posjeda kod redovnog suda u smislu člana 75. i 78. Zakona o osnovama svojinsko pravnim odnosima, na što opravdano ukazuje republički javni tužilac.

Naime, ako je put prestao biti javno dobro odlukom nadležnog organa ili ako je faktički izgubio to svojstvo, šta se može zaključiti iz trajanja mirnog posjeda tužioca, sud će pružiti posjedovnu zaštitu u parnici smetanja posjeda, faktičkom posjedu tužioca.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj Gvl. 37/85 od 28.1.1986. godine)

OBLIGACIONO PRAVO - OPŠTI DIO

7)

Članovi 253. i 254. Zakona o porezima građana

Član 218. zakona o obligacionim odnosima

Organizacija udruženog rada od koje je a osnovu konačnog i pravosnažnog rješenja donesenog na osnovu člana 253. Zakona o porezima građana, kome organizacija nije prigovorila, izvršena naplata iznosa koji duguje građanin – poreski obveznik, ne može zahtijevati u parnici protiv opštine vraćanje dijala naplaćenog iznosa pozivom na činjenicu da nije dugovala cio naplaćeni iznos poreskom obvezniku.

U ovakvom slučaju organizacija udruženog rada može samo od građanina s kojim je bila u ugovornom odnosu tražiti naknadu više naplaćenog po pravilima o sticanju bez osnova (čl. 218.ZOO).

(Presuda Vrhovnog suda BiH, br. Pž. 381/85 od 22.1.1986. godine)

OBLIGACIONO PRAVO	UGOVORI
--------------------------	----------------

8)

Član 126. stav 2. i 3. Zakona o obligacionim odnosima

Kada su stranke izričito ugovorile obavezu prodavca automobila da do određenog roka obezbijedi isprave potrebne za registraciju prodatog automobila, kupac može raskinuti ugovor zbog neispunjenja, ako prodavac ne ispuni ovu ugovorenu obavezu u primjerenom naknadnom roku koji odredi kupac.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, br. Rev. 539/85 27.2.1986. godine)

9)

Član 12. i 615. u vezi sa članom 630. Zakona o obligacionim odnosima

Izvođač radova može zahtijevati isplatu dijela cijene koju je naručilac saglasno ugovoru, zadržao do isteka garantnog roka od dvije godine od dana izdavanja upotrebne dozole radi otklanjanja eventualnih nedostataka, kada protekne dvije godine od faktičke primopredaje radova, ukoliko nije bilo primjedaba na kvalitet izvedenih radova, iako među ugovornim strankama nije izvršen konačni obračun, niti je data upotrebna dozvola za korištenje izgrađenog objekta, iz razloga koji se ne mogu pripisati u krivicu izvođača radova.

Iz obrazloženja:

Kod nesporne činjenice da je objekat na kome je tužilac izvodio radove investitor počeo koristi u maju 1981. godine i da nije bilo primjedaba na kvalitet izvedenih radova od strane naručioca, utužena tražba je dospjela. Pošto je tuženi predao investitoru objekat u maju 1981. godine i ovaj ga od tada koristi ima se smatrati da je tada primio i radove tužioca, iako među strankama nije izvršen konačni obračun, a niti je data upotrebna dozvola. Prema tome, od maja 1981. godine počeo je teći garantni rok od dvije godine jer je tada naručilac počeo koristiti objekat a istekao maja 1983. godine.

Tužilac u konkretnom slučaju, ako je prvostepeni sud utvrdio (ovo se utvrđenje žalbom ne pobija), ne može uticati na dobijanje upotrebne dozvole niti su neki njegovi propusti doveli do odlaganja konačne primopredaje objekta. Kod takve situacije, polazeći od načela savjesnosti i poštenja izraženog u članu 12. ZOO i cilja koje su stranke ugovaranjem garantnog roka željele postići, moća se ugovorena odredba od početka toga garantnog roka shvatiti onako kako je shvata prvostepeni sud (parnične stranke su ugovarajući početak roka od dana izdavanja upotrebne dozvole, imale u vidu uobičajenu situaciju, da će upotrebna dozvola biti data odmah po završetku radova i prethoditi fatičkom korištenju objekta, pa se ugovor u tome dijelu ne može tumačiti samo strogo verbalno). Prvostepeni sud je je pri tumačenju ugovora u ovom dijelu opravdano imao u vidu i odredbe čl. 615. ZOO, nalazeći da je odredba člana 14. ugovora između stranaka, usklađena sa ovom zakonskom normom.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Pž. 2/86 od 26.3.1986. godine)

10)

Član 655, 659. i 821. Zakona o obligacionim odnosima

Član 52. stav 3. Zakona o ugovorima o prevozu u drumskom saobraćaju

U slučaju neslaganja podataka sadržanih u tovarnom listu i posredničkom listu, o obavezi plaćanja prevoznine u drumskom saobraćaju, sudi se na osnovu podataka i tovarnog lista.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Pž. 316/85 od 27.1.1986. godine)

OBLIGACIONO PRAVO – OBAVEZE IZ OSNOVA
PROUZROKOVANJA ŠTETE

11)

Član 154. Zakona o obligacionim odnosima

Član 208. Zakona o udruženom radu

Organizacija udružengo rada nije dužna da naknadi nematerijalnu štetu koju je prtrpio penzioner na radu po ugovoru o djelu, na povratku sa posla kući (van gradilišta organizacije), organizacija duguje naknadu štete u visini izgubljenih pirmanja po osnovu zdravstvenog i invalidskog osiguranja, te kolektivnog osiguranja za slučaj nesreće na poslu, ako je propustila da ovom licu obezbijedi zdravstvenu i invalidsku zaštitu i unese ga u spisa lica koje je obuhvatila ugovorom o kolektivnom osiguranju za slučaj nesreće na poslu.

(Rješenje vrhovnog suda BiH, broj Rev. 305/85 od 20.3.1986. godine)

12)

Član 170. Zakona o obligacionim odnosima

Organizacija udruženog rada, koja je zaključila ugovor o izvlačenju drvne mase iz šume sa trećim licem (samarice) ne odgovara za štetu prouzrokovanu pogibijom radnika pri obavljanju tog posla, koji je u ugovornom odnosu sa vlasnikom konja.

Iz obrazloženja:

U postupku pred prvostepenim sudom, utvrđeno je da je prvotuženi OUR bio “organizator djelatnosti sječe”, te da do nesreće i pogibije nije došlo u obavljanju te djelatnosti, pri izvlačenju drvnih sortimenata. Pri tome se u razlozima drugostepene presude posebno naglašava da je obavljanje pomenute djelatnosti prvotuženi ugovorom povjerio uz naknadu drugotuženog D.J. kao i da je drugotuženi uz to i vlasnik konja čije je ponašanje dovelo do nesreće. Stoga je kraj izloženih činjenica utvrđenja drugostepeni sud pravilno zaključio da u konkretnom slučaju nisu ispunjene zakonske pretpostavke za odgovornost prvotuženog za nastalu štetu.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 517/85 od 28.1.1986. godine)

13)

Članovi 192. i 205. Zakona o obligacionim odnosima

Član 92. zaona o unutrašnjim poslovinma

Članovi 92. stav 1. i 93. Pravilnika o načinu vršenja poslova službe javne bezbjednosti

Postoji podijeljena odgovornost za štetu kada je oštećena pružala otpor ovlaštenom radniku unutrašnjih poslova prilikom preduzimanja radnji na uspostavljanju javnog reda i mira,, tako što mu je upućivala pogrde i psovke i na njega prijeteći zamahivala letvom, pa joj je on, upotrbom gumene palice, nanio lake tjelesne povrede postupajući neprimjereno fizičkoj snazi oštećene, čime je prekoračio granice službenog ovlaštenja.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, br. Pž. 91/86 od 15.5.1986. godine)

OBLIGACIONO PRAVO – ZAKONSKE OBAVEZE

14)

Član 25. stav 2, 277. stv 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima

Odluka o jedinstvenoj klasifikaciji djelatnosti

Odluka o utvrđivanju privrednih i vanprivrednih djelatnosti

Zavod za izgradnju grada, koji je razvrstan u oblast 14. po odluci o jedinstvenoj klasifikaciji djelatnosti, ne dužuje zateznu kamatu po stopi iz odluke SIV-a o visini stope zatezne kamate, pa ni kada se radi o zakašnjenju u ispunjenju novčane obaveze iz ugovora o građenju.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Pž. 371/85 od 22.1.1986. godine)

15)

Član 257. Zakona o udružnom radu

Član 414. Zakona o obligacionim odnosima

Za obaveze osnovne organizacije udruženog rada po zakonu odgovaraju solidarno i organizacije nastale kasnijim organizovanjem iz sastava osnovne organizacije – dužnika, iako su internim sporazumom utvrdile da obaveza tereti samo jednu od njih.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Pž. 10/86 od 26.3.1986. godine)

PRAVO OSIGURANJA

16)

Član 51. i 54. Zakona o osnovama sistema osiguranja imovine i lica**Član 902. stav 1. i 3. Zakona o obligacionim odnosima**

Zajednica osiguranja imovine i lica odgovara za štetu koju njen osiguranik prouzrokuje u saobraćajnoj nezgodi (štetnom događaju) trećim licima upotrebom motornog vozila do najnižeg iznosa propisanom odlukom SIV-a o određivanju svote na koju se mora ugovoriti osiguranje od odgovornosti za štetu natale trećim licima pri upotrebi motornog vozila, ako osiguranik nije ugovorio, uz preuzimanje obaveze plaćanja dodatne premije, veću sumu osiguranja za pojedini štetni događaj.

Ako suma osiguranja nije navedena u polisi osiguranja, određuje se prema pravilima osiguranja koja su sastavni dio ugovora.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, br. Pž. 344/85 od 12.12.1985. godine)

17)

Član 51. i 54. Zakona o osnovama sistema osiguranje imovine i lica

Kod izračunavanja da li je dostignuta suma osiguranja do koje se pojednom štetnom događaju osigurao vlasnik, odnosno korisnik motornog vozila za štetu prouzrokovanu trećim licima upotrebom vozila ,kapitalizira se naknada štete dosuđena u rentnom obliku i pribraja iznosima naknade štete dosuđenim u jednom iznosu.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, br. Pž. 344/85 od 12.12.1985. godine)

M J E N I Č N O P R A V O

18)

Član 43. Stav 3. I 52. Stav 1. Zakona o mjenici

Ako mjenica makar data i kao sredstvo obezbjeđenja plaćanja, nije protestirana zbog neisplate u roku od dva radna dana po dospjeću mjenice za naplatu, avalista se oslobađa mjenične obaveze.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Pž. 336/85 od 27.1.1986. godine)

S T A M B E N O P R A V O

19)

Član 32. stav 2. Zakona o stambenim odnosima**Član 107. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima**

Iako se stanarsko pravo stiče danom zakonitog useljenja u stan (član 11. Zakona o stambenim odnosima SRBiH) punovažan je ugovor o zamjeni stana, dodijeljen ugovornoj stranci, zaključen prije useljenja u taj stan (član 107. stav 2. i 24. Zakona o obligacionim odnosima)

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 55/86 od 13.5.1986. godine)

20)

Član 33. Zakona o stambenim odnosima**Član 51-53, 24 Zakona o obligacionim odnosima**

Kako zakon o stambenim odnosima uređuje samo posljedice fiktivnosti ugovora o zamjeni stanova, (član 33. stav 1. tačka 6. ZSO), ne isključuje ostale razloge ništavosti ugovora, pravni

odnosi koji proizilaze iz nedopuštene osnove (kauze) ovih ugovora presuđuju se po opštim načelima Zakona o obligacionim odnosima (član 51-53, 24).

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, Gvl. 15/86 od 11.6.1986. godine)

P O R O D I Č N O P R A V O

21)

Član 2. zakona o svojini na dijelovima zgrade SRBiH

Član 264. stav 2. Porodičnog zakona SRBiH

Nadograđeni dio zgrade - stan je zajednička svojina bračnih drugova stečena zajedničkim radom u bračnoj zajednici, iako je vlasnik zgrade konstituisao prao nadogradnje samo u korist jednog bračnog druga.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, broj Rev. 589/85 od 20.3.1986. godine)

22)

Član 267. Porodičnog zakona

Ne može se utvrditi različit suvlasnički dio na glavnoj stvari i pripatku koji su stečeni zajedničkim radom u bračnoj zajednici.

(Rješenje vrhovnog suda BiH br, Pž. 587/85 od 20.3.1986. godine)

N A D L E Ž N O S T

23)

Članovi 228. stav 1. i 242. Zakona o prostornom uređenju

Član 117. Zakona o opštem upravnom postupku

Član 16. stav 2. Zakona o parničnom postupku

O naknadi troškova vršenja tehničkog pregleda odlučuje upravni organ koji vrši tehnički pregled građevine, a ne redovni sud u parničnom postupku.

(Rješenje vrhovnog suda BiH, br. Rev. 62/86 od 18.4.1986. godine)

24)

Član 36. stav 1. tačka 1-c Zakona o redovnim sudovima

Član 51. Zakona o sudovima udruženog rada

Za suđenje o zahtjevu za nanadu štete prouzrokovane uginućem konja kojim je na šumskom radilištu obavljao rad za tuženu organizaciju udruženog rada, vlasnik konja, inače radnik tužene, nadležan je redovni sud.

Iz obrazloženja:

Tužbeni zahtjev se odnosi na naknadu štete zbog uginulog konja, a zasniva se na navodima da tužitelj radi kod tuženog na poslovima izvoza drvnih sortimenata iz šume pri pri tome koristi svoju vlastitu konjsku zapregu, da za rad na poslovima izvoza drvnih sortimenata ostvaruje lični dohodak na osnovu samoupravnog akta o raspodjeli ličnih dohodaka, a za korištenje konjske zaprege tuženi mu plaća, neovisno od ličnog dohotka, nanadu prema utvrđenim normativima za korištenje konjske zaprege. Prema daljnim navodima prilikom izvoza drvnih sortimenata došlo je do povrede konja, a potom i uginuća, pa je tužitelj pretrpio štetu u tuženom iznosu.

Iz izloženog činjeničnog osnova zahtjeva slijedi da se radi o sporu kojim ima u vidu odredba člana 51. Zakona o sudovima udruženog rada (Sl. list SRBiH br. 14/80), nego o sporu iz zakupnog odnosa. ustupanjem konjske zaprege na korištenje tuženom uz naknadu, zaključen je između tužitelja i tuženog ugovor o zakupu u smislu čl. 567. Zakona o obligacionom odnosima, a šteta je nastala upotrebom zakuipljene stvari u smislu odredbe člana 36. stav 1. tačka 1c Zakona o redovnim sudovima, nadležan redovni sud.

Časom angažovanja konja vlasništvo predlagača - tužioca za rad u korist tuženog – protivnika predlagača, konj je privremeno ostao društveno sredstvo tuženog (čl. 267. Zakona o udruženom radu) po osnovu ugovora o zakupu. na pravnu prirodu ovog ugovora ne utiče okolnost da rad sa konjem obavlja sam njegov vlasnik, jer on to, dok traje djelovanje ugovora o zakupu, čini kao radnik tuženog (radnik kome je tuženi povjerovao da vlastitim konjem datim u zakup tuženom, obavlja rad za tuženog).

(Rješenje vrhovnog suda BiH, br. R. 323/85 od 26.3.1986. godine)
(Isto i u predmetima R. 324/85 i 325/85)

25)

Član 48. Zakona o sudovima udruženog rada

Član 469. stav 2. Zakona o parničnom postupku

Sudovi udruženog rada su nadležni da odlučuju osporu povodom primjene samoupravnog sporazuma o udruživanju rada i sredstava radi zajedničkog sticanja dohotka i kada je u samoupravnom sporazumu predviđena nadležnost “redovne arbitraže kod republičke privredne komore”, jer takav samoupravni sud ne postoji (pri privrednim komorama postoje stalni i izabrani sudovi koji rješavaju sporove iz međusobnih poslovnih odnosa organizacija udruženog rada, ako stranke tako ugovore).

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, br. Pž. 320/85 od 27.1.1986. godine)

PARNIČNI POSTUPAK

26)

Član 19. Zakona o prometu nepokretnosti SRBiH

Član 23. Zakona o društvenom pravobranioocu samoupravljanja SRBiH

Društveni pravobranilac samoupravljanja nije ovlašten da traži poništenje ugovora o kupoprodaji nepokretnosti zbog povrede pravila o javnom nadmetanju iz člana 19. Zakona o prometu nepokretnosti.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, br. Rev. 633/85 od 15.4.1986. godine)

27)

Članovi 80. i 90. Zakona o parničnom postupku

Zajednica penzijskog i invalidskog osiguranja u SFRJ nije ovlaštena da u svojstvu punomoćnika zastupa u parnici pred sudom stranu organizaciju penzijskog i invalidskog osiguranja.

Stranu organizaciju u parnici može zastupati samo njen zakonski zastupnik ili fizičko lice kome je on dao parničnu punomoć.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj Pž. 378/85 od 26.2.1986. godine)

28)

Član 400. stav 2. zakona o parničnom postupku

Nije dozvoljena revizija protiv odluke o naknadi parničnih troškova ako zahtjev za naknadu ne prelazi 50.000 dinara, pa i kada se radi o odluci donesenoj u sporovima iz porodično – pravnih odnosa.

Iz obrazloženja:

Odluka o naknadi troškova postupka ima karakter rješenja, a revizija protiv rješenja drugostepenog suda nije dozvoljena u sporovima u kojima ne bi bila dozvoljena revizija protiv pravosnažne presude (član 400. stav 2. ZPP). Protiv presude drugostepenog suda nije dozvoljena revizija ako novčano potraživanje o kome je pravosnažnom presudom odlučeno, ne prelazi 50.000 dinara (član 382. stav 2. ZPP).

Kako u konkretnom slučaju zahtjev tužioca za naknadu parničnih troškova ne prelazi iznos od 50.000 dinara, odbačena je, primjenom člana 400, stav 4. u vezi sa članom 392. ZPP, revizija tužene.

Drugačije se ne može postupiti ni u slučaju da se revizijom pobija odluka o troškovima parnice donesena u sporovima u kojima je inače dozvoljena revizija protiv presude drugostepenog suda bez obzira na vrijednost predmeta spora, jer se radi o samostalnom novčanom zahtjevu.

(Presuda Vrhovnog suda BiH, br. Rev. 563/85 od 28.2.1986. godine)

IZVRŠNI POSTUPAK

29)

Član 17. stav 1. Zakona o izvršnom postupku

Odluka arbitražne komisije radne organizacije je izvršna isprava.

(Rješenje Vrhovnog suda BiH, br. R. 7/86 od 27.2.1986. godine)

PRAVNI STAVOVI O PRIMJENI ZAKONA O STAMBENIM ODNOSIMA (PREČIŠĆENI TEKST “SLUŽBENI LIST SRBIH”, BROJ 14/84) USVOJEN NA SJEDNICI GRAĐANSKO – PRIVREDNOG ODJELJENJA VRHOVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE, 24. JUNA 1986. GODINE

Član 3. stav 2

Garaža se smatra pomoćnom prostorijom (pripadak stana) kada se daje na korištenje zajedno sa stanom u društvenoj svojini bez obzira da li je sastavni dio stambene zgrade.

Član 6.

Status člana porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava na stanu u svojini građana stiče se i poslije 31. maja 1974. godine. Članovi porodičnog domaćinstva, bez obzira da li su ovaj status stekli prije 31. maja 1974. godine, imaju pravo iz člana 21. st. 2. i 22. Zakona o stambenim odnosima SbiH.

Vanbračni drug se smatra članom porodičnog domaćinstva ako bi po zakonu imao pravo da traži izdržavanje od nosioca stanarskog prava (drugog vanbračnog druga) ili ako bi bio dužan da ga izdržava da je došlo do prekida vanbračne zajednice (član 246-249. Porodičnog zakona SRBiH),

ili, nezavisno od ove pretpostavke, u slučaju da je između vanbračnih drugova postojala ekonomska zajednica više od deset godina.

-0-

Ukoliko je ugovor o doživotnom izdržavanju ništav zbog nedostatka forme, svojstvo člana porodičnog domaćinstva stiče se samo ako je između strana ugovornica postojala ekonomska zajednica najmanje deset godina.

Za sticanje statusa člana porodičnog domaćinstva ćivljenjem u ekonomskoj zajednici nije nužno da su sticalac i nosilac stanarskog prava cijelo vrijeme stanovali u istom stanu, već se u potrebno vrijeme uračunava i zajedničko stanovanje u ranijim stanovima.

-0-

Ćlanovi porodičnog domaćinstva su samo braća i sestre nosioca stanarskog rpava, a ne i braća i sestre njegovog braćnog druga koji ima izvedeno stanarsko pravo (ćl. 19. st. 2. ZSO).

-0-

Smatra se da više lica živi u ekonomskoj zajednici ako su u zajednićkoj zajednici ako u zajednićkom domaćinstvu, koje karakteriše zajednoćko trošenje prihoda, bez obzira ko ih stiče.

Ćlan 7.

Radi potpunosti izvršne isprave u presudi se mora navesti da je istraživanjem stana uslovljeno dodjelom odgovarajućeg stana, odnosno obezbjeđivanjem nužnog smještaja.

Ćlan 8.

Stambeni odnosi su trajni pravni odnosi, pa se prinudni propisi, a takvi su i propisi o nužnom smještaju iz ćlana 7-a i 7-b Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", broj 34/83) primjenjuju od stupanja na snagu i na one pravne odnose koji su ranije nastali, budući da Zakon ne propisuje drukćije. Zato će se i presude donijete prije stupanja na snagu navedenih propisa, u pogledu nužnog smještaja izvršavati po tim odredbama. Ovo važi i u slučaju da je postupak za izvršenje bio obustavljen iz razloga što se po ranijim propisima nije mogao obezbjeđiti nužni smještaj.

-0-

O tome da li su ispunjeni uslovi za obezbjeđenje nužnog smještaja odlučuje izvršni sud povodom prigovora dužnika na rješenje o izvršenju kojim se nalaže preseljenje u prostorije nužnog smještaja (ćl. 50. Zakona o izvršnom postupku).

-0-

Ako povjerilac daje na korištenje vlastite prostorije za nužni smještaj dužnik ima pravo da, uz ugovorenu naknadu, koristi te prostorije najmanje dvije godine.

Ako stranke ne postignu sporazum o plaćanju odgovarajuće naknade za nužni smještaj, povjerilac može tražiti da mu se dosudi odgovarajuća naknada u parnici, u visini uobićajene zakupnine, pod uslovom da plaćanje naknade dopuštaju materijalne mogućnosti dužnika. Zbog neplaćanja naknade za korištenje nužnog smještaja, povjerilac ne može tražiti iseljeje dužnika prije isteka vremena od dvije godine.

-0-

Smatra se da je povjerilac obezbijedio nužni smještaj u tuđim prostorijama ako u izvršnom postupku podnese sudu ugovor o zakupu ili podstanarskom odnosu zaključen u korist dužnika za vrijeme od najmanje dvije godine (član 149-153. i 24. Zakona o obligacionim odnosima). Naknadu po ovom ugovoru plaća povjerilac, koji može tražiti da mu dužnik regresira materijalne mogućnosti. Kada prestane korištenje nužnog smještaja bez krivice dužnika prije isteka perioda od dvije godine, povjerilac je dužan snositi naknadu koju će plaćati dužnik novom zakupodavcu do isteka perioda od dvije godine od dana iseljenja, ako dužnik nema materijalnih mogućnosti da sam snosi naknadu.

-0-

Pod nalazom ljekarske komisije iz člana 8. st. 4. ZSO podrazumijeva se alaz pribavljen konzilijarnim vještačenjem trojice ljekara odgovarajuće specijalnosti ili od medecinske ustanove, koji ocjenjuju kakve bi prostorije bile nepodesne za nužni smještaj (npr. procenat vlažnosti i sl.). Na osnovu takvog nalaza izvršni sud utvrđuje da li ponuđene prostorije odgovaraju uslovima nužnog smještaja.

-0-

Pod pojmom djeca iz člana 8. stav 4. ZSO podrazmijevaju se ne samo djeca dužnika, već i djeca članova njegovog porodičnog domaćinstva (npr. unuk).

Djeca ometena u psihofizičkom razvoju (član 8. st.4. ZSO) su u punoljetna djeca.

-0-

S obzirom na zaštitni karakter norme, uslovi za iseljenje u prostorije nužnog smještaja cijene se prema okolnostima u vrijeme donošenja rješenja o izvršenju, a ne prema okolnostima u vrijeme donošenja izvršne isprave, osim kada dužnik zlonamjerno mijenja porodične prilike da bi onemogućio izvršenje.

Član 10.

U zahtjevu za ispražnjenje namjenskog stana ili stambene prostorije u samačkom hotelu odlučuje sud udruženog rada ako nije prestao radni odnos korisnika sa davaocem na korišćenje stana ili stambene prostorije, iali ako je zahtjev u vezi sa prestankom radnog odnosa (čl. 51. Zakona o sudovima udruženog rada SRBiH).

-0-

Konačna odluka o dodjeli stana na korištenje po osnovu prava rada sredstvima u društvenoj svojini može se pobijati u postupku kod suda udruženog rada. U slučaju kada je stan dodijeljen vojnomlicu ili građanskom licu u službi u JNA ova odluka se ne može pobijati u upravnom sporu kod Vrhovnog vojnog suda (član 51. st.1. Zakona o sredstvima i finansiranju Jugoslovenske narodne armije – “Službeni list SFRJ”, br. 53/84). Samo kada je stan dodijeljen van radnog odnosa odluka o dodjeli se može objiati u postupku kod redovnog suda.

-0-

Redovni sud je nadležan da odlučuje u sporu o pravu korišćenja zajedničkih prostorija između nosilaca stanarskog rpava, kao i u sporu o zaštiti posjeda tih prostorija.

Član 11.

Budući da se stanarsko pravo stiče danom zakonitog useljenja u stan (član 11. st. 1. ZSO, lice kome je dodijeljen stan na korišćenje, a nije uselilo u stan, nije ovlašteno da podnese tužbu za iseljenje protiv nezakonito useljenog lica.

-0-

Stanarsko pravo je u načelu van prometa. Ali, ako to nije suprotno samopuravnom opštem aktu davaoca stana na korišćenje, nije ništav ugovor kojim se davalac stana na korišćenje obavezuje da će nosiocu stanarskog prava isplatiti određeni novčani iznos ili mu dati neku drugu imovinsku vrijednost radi izgradnje porodične stambene zgrade, uz obavezu da će nosilac stanarskog prava isprazniti stan u ugovorenom roku, jer se time stimulira individualna stambena izgradnja i djelimično rasterećuju sredstva zajedničke potrošnje.

-0-

Ugovor o kupovini stanarskog prava je ništav, pa kupac stanarskog prava ima pravo tražiti povraćaj iznosa isplaćenog po osnovu takvog ugovora (član 104. st. 1. i 24. Zakona o obligacionim odnosima). U načelu se ne može primijeniti pravilo o predaji predmeta prestacije (kupovne cijene) opštini (član 104. st. 2. i 3. i 24. ZOO), ako je kupac bio prinuđen da zaključi takav ugovor da bi time zadovoljio lične i porodične stambene potrebe. Primjena ovih pravila pogađala bi samo porodične stambene potrebe. Primjena ovih pravila pogađala bi samo kupca, i kad iz nužde kupuje stan, a ne i prodavca, jer takvo raspolaganje nema za posljedicu prestanak stanarskog prava (član 43-53. ZSO).

-0-

Budući da se stanarsko pravo ne gubi zbog protivpravnog otuđenja, nosilac stanarskog prava može tražiti da mu kupac preda u posjed stan u koji se uselio na temelju ništavog ugovora o otuđenju stanarskog prava.

Član 13.

Dokaz da stečena stambena zgrada ili stan ne odgovara stambenim potrebama nosioca stanarskog ili potrebama članova njegovog porodičnog domaćinstva (član 13. st.2. ZSO), ne može se pribaviti u sudskom postupku obezbjeđenja dokaza osim ako bi ta činjenica bila relevantna za odlučivanje u sudskom postupku (član 272-276, Zakona o parničnom postupku).

Član 19.

Zaključenjem braka i zasnivanjem bračne zajednice sa nosiocem stanarskog prava i poslije 31.5.1974. godine njegov bračni drug postaje sunosilac stanarskog prava (član 19. st.2. ZSO) na stanu u svojini građana. U načelu bračni drug ostaje jedini nosilac stanarskog prava na takvom stanu poslije smrti bračnog druga kojije imao stanarsko pravo u času zasnivanja bračne zajednice, ili nan što je ovaj trajno prestao da koristi stan.

Član 20.

Budući da zakon ne propisuje formu, punovažan je i neformalni sporazum bračnih drugova o tome ko će od njih ostati nosilac stanarskog prava (član 67. st.1. i 24. Zakona o obligacionim odnosima).

-0-

Ako su bračni drugovi prije pokretanja postupka o utvrđenju nosioca stanarskog prava zaključili sporazum o tome koji će od njih ostati nosilac stanarskog prava (čl. 20. st.1. ZSO) sud će odbaciti prijedlog o pokretanju postupka, a ukoliko je sporazum zaključen u toku postupka, postupak će se završiti poravnanjem odnosno rješenjem o određivanju nosioca stanarskog prava u skladu sa sporazumom razvedenih bračnih drugova.

-0-

Pojam "socijalne okolnosti" iz člana 20. st. 1. ZSO, treba tako tumačiti da pod jednakim uvjetima, prednost ima onaj bračni drug kome je stan dodijeljen na korištenje.

-0-

Budući da rješenje o utvrđivanju jedinog nosioca stanarskog prava ima konstitutivan značaj, odlučne su one okolnosti koje postoje u času donošenja tog rješenja, a ne okolnosti koje postoje u času donošenja presude o razvodu ili poništenje braka.

-0-

Troškovi postupka za utvrđivanje jedinog nosioca stanarskog prava, snosi ona stranka na čiju štetu je postupak okončan (§ 20. i 21. st. 1. bivšeg Zakona o sudskom vanparničnom postupku).

-0-

Bračni drug gubi pravo da traži nužni smještaj (član 20. st.2. ZSO) ako ne koristi zajednički stan sa razvedenim bračnim drugom duže od dvije godine, osim u slučaju da je po njegovom zahtjevu nadležni organ donio pravomožnu odluku da se vrati u zajednički stan. Pravo na nužni smještaj gubi i ona bračni drug koji nije koristio stan pune dvije godine, ili kraće vrijeme ako je očigledno da nije imao namjeru da se vrati u stan.

-0-

Ovlašćenje davaoca stana na korištenje da zahtijeva preseljenje bračnog druga koji je ostao nosilac stanarskog prava a drugi stan koji zadovoljava njegove potrebe, traje samo dok postoji potreba obezbjeđenja nužnog smještaja drugom bračnom drugu (ovo pravo je priznato se samo u korist davaoca stana na korištenje, radi racionalnog korištenja stana, već i radi prevaliziranja u pravilu nepodnošljive situacije da bračni drugovi i nakon razvoda braka ostanu u stanu.

Ovlašćenje davaoca stana na korištenje prestaje kada drugi bračni drug sam iseli ili mu nužni smještaj obezbijedi bračni drug koji ostaje nosilac stanarskog prava.

-0-

Pravo iz člana 20. st. 3. ZSO, davalac stana na korištenje može ostvariti samo akoistovremeno nudi drugi stan bračnom drugu nosiocu stanarskog prava i nužni smještaj bračnom drugu koji je prestao biti nosilac stanarskog prava, sud mora u izreci rješenja odlučiti o obavezi iseljenja bračnog druga – nosioca stanarskog prava u drugi stan i drugog bračnog druga u prostorije nužnog smještaja, ova odluka se izvršava istovremeno u cjelini.

-0-

Sud nije dužan da o pokretanju postupka izu čl. 20. st. 1. ZSO, obavještava davaoca stana na korištenje, a ovaj može podnijeti zahtjev iz člana 20. st.3. ZSO dok traje taj postupak ili po

završetku ostupka, dok mu ne prestane ovlaštenje iz člana 20. st. 3. ZSO. Zahtjev se podnosi opštinskom sudu koji vodi li je proveo postupak iz člana 20. st. 1. ZSO.

Član 22.

O zahtjevu davaoca stana na korištenje za iseljenje lica koja su ostala u stanu poslije smrti nosioca stanarskog prava, odlučuje organ uprave (član 22. st.3. ZSO) nezavisno od odluke suda za utvrđivanje nosioca stanarskog prava, jer se odluka suda zasniva na pretpostavci koja se može oboriti u upravnom postupku, da to lice ispunjava uslove za sticanje stanarskog prava.

-0-

Davalac stana na korištenje može pobijati sporazum članova porodičnog domaćinstva iz člana 22. st. 1. ZSO u parnici pred opštinskim sudom, ako je zaključen protivno prinudnim propisima, (Npr. članovi porodičnog domaćinstva se sporazumiju da nosilac stanarskog prava bude lice koje nema status člana porodičnog domaćinstva – prikrivena prodaja stanarskog prava).

Davalac stana na korištenje ne može tražiti iseljenje lica na osnovu člana 22. st. 3. ZSO, po isteku rokova iz člana 30. st. 2. i 7. ZSO. Ovo zbog toga što lica na koja se odnosi član 22. st. 3. ZSO, ne mogu biti u nepovoljnijem položaju od nezakonito useljenih lica iz člana 30. ZSO. Ovi rokovi se računaju od smrti nosioca stanarskog prava ili kad je on iz drugih razloga trajno prestao da koristi stan.

Član 30.

Poslije 1.11.1984. godine (član 87. ZSO) rok za podnošenje tužbe iz člana 30. st.7. ZSO računa se od bespravnog useljenja u stan, pa i u slučaju da je taj rok protekao do ovog datuma.

-0-

Članom 87. ZSO koji predstavlja završnu odredbu, a po kome dana 1.11.1984. godine počinje primjena odredbe iz člana 30. st.7. ZSO određena je retroaktivna primjena ovog propisa. Smisao odlaganja primjene člana 30. st. 7. ZSO do 1.11.1984. godine bio je taj da se davaocima društvenih stanova na korištenje u tom periodu omogući da podnesu tužbu za ispražnjenje stana, koja po ranijoj sudijjskoj praksi nije mogla zatarjeti, da ne bi bili pogođeni prekluzijom iz člana 30. st. 7. ZSO.

-0-

Lice koje je bez pravnog osnova uselilo u društveni stan, stiče status nosioca stanarskog prava ako protiv njega nije podnijeta tužba, u zakonskom roku, za iseljenje iz stana.

Ako davalac stana na korištenje odbije da zaključi ugovor o korištenju stana sa takvim licem, ono može u parnici zahtijevati utvrđenje da je steklo stanarsko pravo i na osnovu pravosnažne presude zaključiti ugovor o korištenju stana sa samoupravnom interesnom zajednicom stanovanja.

Član 31.

Tužbom za iseljenje korisnika stana moraju se obuhvatiti sva lica čije se iseljenje zahtijeva (npr. uz sina nosioca stanarskog prava i njegova supruga).

-0-

Nosilac stanarskog prava može i protiv volje drugog sunosioca iz opravdanih razloga zahtijevati iseljenje korisnika stana (ovaj propis je donesen u cilju zaštite nosioca stanarskog prava i njegova primjena ne može biti osujećena voljom drugog sunosioca).

-o-

Može se tražiti iseljenje iz stana po članu 31. ZSO, i lica koje je aktom o dodjeli stana na korištenje izvršeno ukruć članova porodićnog domaćinstva nosioca stanarskog prava, tako da je i zbog zadovoljavanja tambenih potreba ovog lica dodijeljen stan nosiocu stanarskog prava.

Član 33.

Kada je uskraćena saglasnost za zamjenu stana koja nije nadomješćena rješćenjem stambenog organa, ugovor se smatra ništavim (azakljućen protivno prinudnim propisima – ćlan 103. st. 1. i 24. Zakona o obligacionim odnosima). davalac stana na korištenje, koji ima nesumnjiv pravni interes za utvrđivanje ništavosti ugovora, može u parnici zahtijevati da se nosiocu stanarskog prava vrće u stanove koje su koristili prije zamjene. Zbog specifićnosti pravnog osnoda, pravo na traženje restitucije, analogno ćlanu 104. ZOO, pripada i davaocima stanova na kroišćenje.

-o-

Zakn o stambenim odnosima koji daje davaocu stana na korištenje pravo da pobija tužbom fiktivnu zamjenu stana (ćlan 33. st. 1. tać. 7) ne iskljućuje pravo pobijanja ugovora o zamjenis tana iz ostalih razloga zbog kojih se po pravilima Zakona o obligacionim odnosima može tražiti poništenje (ćlan 103. i 24).

Član 35.

Nosilac stanarskog prava ne može zahtijevati naknadu troškova popravne stana spomenutih u ćlanu 35. st. 2. ZSO, ako nije prethodno zahtijevao obavljanje radova od samoupravne interesne zajednice stanovanja i utvrđenje nužnosti popravke od stambenog organa (ćlan 35. st. 2. i 4. ZSO). U ovakvom slućaju nosilac stanarskog prava ima poloćaj nezvanog poslovođe bez naloga kome nije dozvoljeno vršenje tuđeć posla (ćlan 226. ZOO). Samovoljnim ponašanjem nosioca stanarskog prava moglo bi se narušiti izvršenje finansijskog plana i programa samoupravne interesne zajednice stanovanja u pogledu odrřžavanja stanova kojima upravlja.

-o-

Nosilac stanarskog prava može i odjednom tražiti naknadu troškova popravke stana iz ćlana 35. st. 4. i 5. ZSO (odredbom ćlana 35. st. 6. ZSO, dato je samoovlaštenje nosiocus tanarskog prava da naknadu odbije od stanarine, a nije propisano ogranićenje na njegovu šćetu).

Član 39.

Nosilac stanarskog prava koji je bez sporazuma sa davaocem stana na korištenje vršio preuređenje stana, poboljšavajući uslove stanovanja, nema pravo na naknadu ovih troškova, jer se, postupajući suprotno odredbi ćlana 39. st. 1. ZSO, ponašao kao poslovođa bez naloga komenije dozvoljeno vršenje tuđeć posla (ćlan 226. i 24. ZOO).

Član 40.

Nosilac stanarskog prava može od samoupravne interesne zajednice stanovanj azahtijevati naknadu troškova otklanjanja nedostataka nastalih tokom korištenja stana od strane ranijeg nosioca stanarskog prava.

Član 41.

Tužba za otkaz ugovora o korištenju stana se podnosi samo protiv onog bračnog druga koji je zaključio ugovor o korištenju stana, jer je stanarsko pravo drugog bračnog druga izvedeno, akcesorno pravo.

Član 44.

Ne može se dati otkaz ugovora o korištenju stana iz osnova predviđenog u članu 44. st. 1. tač. 5. ZSO, ako je podstanarski odnos prestao prije podnošenja tužbe.

Član 47.

Redovni sudovi su nadležni za odlučivanje o tužbi osnovne organizacije udruženog rada za otkaz ugovora o korištenju stana protiv radnika, zbog nekorištenja stana, jer je razlog za otkaz van okvira prava i dužnosti koja proizilaze iz prava rada društvenim sredstvima.

-o-

Osnovan je otkaz ugovora o korištenju stana iz člana 47. ZSO, i u slučaju kada zakonski rok nije istekao do podnošenja tužbe, ali je protekao do donošenja presude prvostepenog suda – član 326. zakona o parničnom postupku.

-o-

Ne može se dati otkaz ugovora o korištenju stana po osnovu iz člana 47. ZSO, kada se nosilac stanarskog prava ili član njegovog porodičnog domaćinstva vrati u stan po isteku zakonskog roka, ali prije podnošenja tužbe, s namjerom da ga trajno koristi.

(Otkaz iz ovog osnova se daje zato što se stan ne koristi racionalno, na način koji odgovara sadržaju i svrsi stanarskog prava i može se dati samo dok takvo stanje traje).

-o-

“Slični razlozi” zbog kojih se ne može dati otkaz ugovora o korištenju stana zbog nekorištenja, sa onima koji su izričito navedeni u članu 47. st. 1. tač. 3. ZSO, su i svi slučajevi odsutnosti iz stana zbog potrebe održavanja i pružanja pomoći i njege nosiocu stanarskog prava, ako se iz konkretnih okolnosti može zaključiti da nosilac stanarskog prava nema namjeru da trajno napušta stan (npr. boravak starog i bolesnog roditelja kod djece,; nedoraskog djeteta bez roditelja kod rođaka itd.)

-o-

Nosiocu stanarskog prava se ne može dati otkaz ugovora o korištenju stana po osnovu iz čl. 47. ZSO, i u slučaju kada on ili članovi njegovog porodičnog domaćinstva borave u potpunosti u zemlji radi školovanja, specijalizacije i davanja umjetničkih priredbi (član 47. st. 1. tač. 6. ZSO).

-o-

Otkaz iz člana 47. ZSO, ne može se dati ako postoje zapreke propisane u stavu 1. tač. 1-6. Bilo u odnosu na nosioca stanarskog prava ili člana njegovog porodičnog domaćinstva, iako je u tačkama 1-5 naveden samo nosilac stanarskog prava, jer se zaštita proteže i na člana njegovog porodičnog domaćinstva kako proizilazi iz uvodne rečenice člana 47. st. 1. ZSO, što odgovara porodičnom karakteru stanarskog prava (članovi porodičnog domaćinstva su potencijalni nosioci stanarskog prava).

Član 48.

Nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", broj 34/83), ne može se dati otkaz ugovora o korištenju stana licu koje je prestalo da koristi stan prije ove izmjene, iz razloga navedenih u članu 45. st. 1. ZSO iz 1974. godine, bez ugovora zaključenog sa davaocem stana na korištenje, predviđenog u ovom propisu, iak je do izmjene ZSO proteklo više od jedne godine nekorištenja stana, ali još nije proteklo pet godina od prestanka korištenja (član 48. st. 1. ZSO).

-0-

Poslije stupanja na snagu izmjena ZSO iz 1983. godine može se dati otkaz ugovora o korištenju stana u slučaju da nosilac stanarskog prava ne koristi stan duže od pet godina, iako je zaključio poseban ugovor sa davaocem stana na korištenje predviđen u članu 45. st. 1. ZSO iz 1974. godine, kojim nie ograničeno vrijeme nekorištenja stana.

-0-

(Novi prinudni propis s obzirom da e od šireg društvenog značaja, primjenjuje se i na zatečene trajne pravne donose, a rok teče od 27.12.1983. godine, kada je stupila na snagu izmjena ZSO iz 1983. godine). oslije stupanja na snagu izmejen ZSO iz 1983. godine ne može se otkazati ugovor o korištenju stana nosiocu stanarskog prava koji je izdao stan podstanaru prije 27.12.1983. godine, ako je postupio u smislu člana 48. st. 2. sadašnjeg Zakona o stambenim odnosima, jer se davalac stana ne može pozivati na otkazni razlog koji je otpao zbog izmjene ZSO.

Član 49.

Otkaz ugovora o korištenju stana zbog prestanka rada djeluje prema licu kome je stan dodijeljen na korištenje samo dok je nosilac stanarskog prava, pa se otkaz ne može dati drugom bračnom drugu koji je prije podnošenja tužbe ostao jedini nosilac stanarskog prava na osnovu sporazuma ili odluke vanparničnog suda (član 20. st.1. ZSO). O takvom tužbenom zahtjevu sud redovni sud (čl. 10. ZSO).

Član 53.

Ugovor o stamenom kreditu kojim se radnik obavezuje da će organizaciji udruženog rada u određenom roku vratiti stan,, dodijeljen mu s obzirom na radni odnos, ima karakter sporazuma o raskidu ugovora okoritšenju stana iz člana 53. ZSO. O zahtjevu za ispunjenje takvog ugovora rješava sud udruženog rada pošto se raspravlja o pravima i obavezama nastalim povodom radnog odnosa, koje bliže reguliše samoupravni opšti akt organizacije udruženog rada, a sporno je pravo na korištenje sredsta zajedničke potrošnje (član 50. zakona o sudovima udruženog rada SRBiH).

-0-

Sporazum o raskidu ugovora o korištenju stana iz člana 53. ZSO ne može zaključiti bračni drug kome je dodijeljen stan na korištenje bez saglasnosti drugog bračnog druga s kojim živi u zajedničkom domaćinstvu, jer su oba bračna druga sunosioci stanarskog prava (član 19. stav 2. ZSO).

-0-

Punovažan je usmeni ugovor o podstanarskom odnosu, jer zakon ne propisuje formu ovog ugovora (član 54. ZSO; čl. 67. stav 1. i 24. Zakona o obligacionim odnosima).

Član 59.

Odredbu iz člana 59. stav 2. ZSO, treba shvatiti tako da zakupodavaca može zahtijevati ispražnjenje stana tužbom kod suda tek pošto isteku vremena na koji je ugovor zaključen, pozove kupca da mu stan preda i ostavi rok za iseljenje od najmanje tri mjeseca.

-o-

Ugovor o zakpu stana mora biti zaključen na vrijeme od najmanje godinu dana, ali se ugovori o proužetku zakupa mogu zaključivati i na kraći period (smisao odredbe člana 59. stav 2. ZSO, jer da obezbijedi zakupcu korištenje stana u periodu od najmanje godinu dana.).

-o-

Ako je prvi ugovor o zakpu stana zaključen na period kraći od godinu dana, trajanje zakupa se produžava na godinu dana, koliko član 59. stav 2. ZSO, propisuje kao minimalno trajanje zakupnog odnosa (član 106.i 24. Zakona o obligacionim odnosima).

Članovi 63-66

Odredbe članova 63-66 ZSO primjenjuju se i u slučaju razvoda braka onih bračnih drugova koji su počeli da stanuju u stanu odnosno u porodičnoj stambenoj zgradi us vojini jednog od njih ili u zajedničkoj svojini, odnosno usuvlasništvu, prije stupanja na snagu Zakona o stambenim odnosima SRBiH (31.5.1974. godine).

-o-

Prava razvedenog bračnog druga po odredbama iz člana 63-66. ZSO mogu se sotvariti i kad je drugi bračni drug samo suvlasnik stana. U tom slučaju prijedlogom treba obuhvatiti sve suvlasnike. O pravurazvedenog bračnog druga (nevlasnika) u odnosu na drugog bračnog druga (suvlasnika) rasspravlja se po odredbama iz ovih članova, a u odnosu na ostale suvlasnike po odredbama čl. 67. ZSO, kao da pravo ostvaruje drugi bračni drug – suvlasnik.

-o-

Vlasnik stana koji koristi ovlaštenje iz člana 63. st. 3. ZSO, mora razvedenom bračnom drugu ponuditi stan na kome će steći stanarsko pravo ili pravo stanovanja – lična služnost.

-o-

Ako sud odluči da cio stan koristi razvedeni bračni drug (nevlasnik) bračni drug (vlasnik) mora iz stana iseliti i bez obezbjeđenja nužnog smještaja (razvedeni bračni drug – vlasnik može se vratiti u stan kada pravo korištenja ranijeg bračnog druga – nevlasnika prestane). Odluka suda o isključivom pravu korištenja predstavlja izvršnu ispravu za iseljenje bračnog druga . vlasnika.

-o-

Troškove prepravke stana u smislu čl. 63. st. 4. ZSO snosi raniji bračni drug – vlasnik stana.

-o-

Kada su razvedeni bračni drugovi suvlasnici stana njihovi odnosi se raspravljaju po odredbama iz člana 66. ZSO, a ne po odredbama čl. 67. ZSO. Samo u slučaju kada je jedan od razvedenih

bračnih drugova dobrovoljno napustio stan, sporni odnos između njih raspravlja se po odredbama člana 67. ZSO.

-o-

Vanparnični sud može urediti odnose bračnih drugova – suvlasnika stana, odnosno porodične stambene zgrade, tako da uspostavi pravo korištenja na pojedinim dijelovima stana, ako je moguće podijeljeno korištenje stana.

-o-

Sud može odlučiti da razvedeni bračni drugovi koriste stan po dijelovima i kada jedan od njih traži isključivo pravo korištenja, jer nije vezan za zahtjev predlagača.

-o-

Odredbe članova 63-66. ZSO se analogno primjenjuju i za slučaj podnišenja braka.

Član 67.

Odredbe člana 67. ZSO, da se zahtjev za priznanje prava korištenja stana može podnijeti samo do zaključenja prvostepenog postupka u postupku uređenja odnosa između suvlasnika, odnosno diobe, primjenjuje se i na odnose koje regulište član 66. ZSO.

Vanparnični sud može ukinuti pravo korištenja stana ako njegov nosilac naknadno stekne pravo svojine na useljiv stan u istom mjestu, a konstituisati isto pravo u korist drugog suvlasnika koji nema stan u svojini.

-o-

Spor oko useljenja u prazan suvlasnički stan ili porodičnu stambenu zgradu raspravlja se po odredbama člana 57. ZSO, a i lice koje useli u stan po osnovu sitog propisa stiče pravo korištenja stana identično onom iz člana 67. ZSO.

-o-

Ako više suvlasnika koristi zajednički stan po pojedinim prostorijama vanparnični sud može pozivom na član 67. st. 3. ZSO, mijenjati način korištenja stana kada se izmijene okolnosti ili konstituisati pravo korištenja na cijelom stanu u korist jednog suvlasnika.

-o-

Pravo korištenja konstituisano u smislu člana 67. i 66. ZSO, egzistira i nakon prodaje stana u diobnom postupku (stan se prodaje kao neuseljiv).

-o-

Pravo korištenja stana konstituisano po odredbama čl. 57, 63, 66. i 67. ZSO, traje dok lice u čiju je korist konstituisano, lično koristi stan, a ne prenosi se na članove njegovog porodičnog omačinstva (analogno pravu stanovanja – lična služnost).

**IZ PRIVREDNOG PROCESNOG I MATERIJALNOG PRAVA
USVOJENI NA XIX KOORDINACIONOM SASTANKU
PRIVREDNOG SUDA KOJI JE ODRŽAN U ZAVIDOVIĆIMA
OD 3. DO 5. JUNA 1986. GODINE**

I - PROCESNO PRAVO

I - 1. PARNIČNI POSTUPAK

NADLEŽNOST

I-1.1. Pitanje:

Kako postupa sud u slučaju kada tužilac tužbu sa zahtjevom za naknadu štete nije podnio sudu opšte mjesne nadležnosti, nego sudu na čijem je području šteta pričinjena, a pri tome se nije izričito pozvao na odredbu čl. 52. st. 1. ZPP?

Odgovor:

Sud po službenoj dužnosti ocjenjuje da li je mjesno nadležan na osnovu navoda u tužbi i na osnovu činjenica koje su mu poznate (član 15. stav 1. i 2. ZPP). Ove činjenice su poznate sudu ukoliko proizilaze iz dokaza priloženih uz tužbu. Zbog toga se sud ne može oglasiti mjesn nenadležnim ukoliko iz tužbenih navoda i činjenica koje su mu poznate, proizilazi da je šteta učinjena na njegovom području (član 52. st. 1. ZPP), iako tužilac u tužbi nije izričito tražio suđenje kod suda posebne mjesne nadležnosti.

I-1.2. Pitanje:

Da li se može primijeniti član 492. ZPP-a kada su predmet spora zatezne kamate obračunate na glavni dug plaćene mjenicom?

Odgovor:

Odredba člana 492. ZPP-a se odnosi na slučaj kada su stranke ugovorile mjesto ispunjenja obaveze, a izdavanjem mjenice radi obezbjeđenja plaćanja nije ugovoreno mjesto ispunjenja obaveze iz osnovnog pravnog posla.

Z A S T U P A N J E

I-1.3. Pitanje:

Kako će postupiti sud sa podneskom koji umjesto stranke u postupku (osnovne organizacije udruženog rada, radne organizacije) podnese radna zajednica zajedničkih poslova?

Odgovor:

Radna zajednica zajedničkih poslova nije po zakonu ovlaštena da u parnici zastupa radnu organizaciju ili osnovu organizaciju udruženog rada, a takvo ovlaštenje se ne može predvidjeti ni samoupravnim sporazumom o udruživanju osnovnih organizacija u radnu organizaciju, niti statutom radne organizacije, odnosno osnovne organizacije udruženog rada (član 337., 372, 400, 401. i 404. Zakona o udruženom radu).

U slučaju da podnesak podnese radna zajednica zajedničkih poslova sud će pozvati potpisnika podneska da u određenom roku priloži urednu punomoć za zastupanje i stranku (osnovnu organizaciju udruženog rada ili radnu organizaciju) da odobri preduzetu parničnu radnju.

Ukoliko potpisnik podneska ne priloži traženu punomoć (član 109. ZPP), a ni stranka ne odobri preduzetu procesnu radnju na drugi način, sud će odbaciti podnesak jer ga je podnijelo neovlašteno lice.

I-1.4. Pitanje:

Da li će sud u parnici, u kojoj je tuženi inozemna pravna osoba, u slučaju da se dostava nije mogla obaviti, primijeniti odredbe iz člana 84. st. 2. tač. 4., 85. i 86. ZPP ili će odbaciti tužbu (član 281. u vezi sa 109 ZPP)?

Odgovor:

Sud će odbaciti tužbu kao nepotpunu ako tužilac ne označi tačnu adresu tužene inozemne pravne osobe u roku koji mu je odredio.

TROŠKOVI POSTUPKA

I-1.5. Pitanje:

Da li tužilac ima pravo na naknadu parničnih troškova ako tužbu nije povukao odmah poslije ispunjenja zahtjeva od strane tuženog, odnosno da li je tužilac u tom slučaju dužan da tuženom naknadi parnične troškove koje je ovaj imao do momenta ispunjenja zahtjeva (čl. 158. st. 1. Zakona o parničnom postupku)?

Odgovor:

Kada tuženi u toku parnice ispuni zahtjev koji je bio dospio u vrijeme podnošenja tužbe, može se smatrati da je izgubio parnicu u cjelini, pa tužilac ima pravona naknadu potrebnih parničnih troškova nastalih do momenta ispunjenja obaveze tuženog, analogno odredbi čl. 154. st. 1. Zakona o parničnom postupku.

Ovo pravo tužiocu pripada i kada nije povukao tužbu odmah po ispunjenju obaveze od strane tuženog.

Tužilac nije dužan da tuženom naknadi parnične troškove nastale do momenta ispunjenja obaveze, jer ti troškovi za tuženog nisu bili potrebni (član 155. Zakona o parničnom postupku).

Tužilac koji nije povukao tužbu odmah poslije ispunjenja zahtjeva od strane tuženog, dužan je, u smislu čl. 158. st. 1. Zakona o parničnom postupku, da naknadi samo one troškove koje je tuženi imao nakon ispunjenja obaveze.

I-1.6. Pitanje:

Na koju vrijednost predmeta spora se obračunavaju parnični troškovi (sudska taksa, troškovi zastupanja itd.) ako se traži isplata određenog iznosa u stranoj valuti (čl. 35-40 ZPP)?

Odgovor:

Parnični troškovi se obračunavaju na dinarsku protuvrijednost strane valute prema kursu na dan podnošenja tužbe.

TUŽBA

I-1.7. Pitanje:

Da li je moguće raspravljati o protivtužbi u parnici nastaloj povodom prigovora protiv platnog naloga?

Odgovor:

Protivtužba se može podnijeti ako su ispunjene zakonske pretpostavke iz člana 189. ZPP-a prije nego što sud odluči o prigovoru protiv platnog naloga.

PRESUDA

I-1-8- Pitanje:

Da li se može donijeti presuda na osnovu priznanja kada tuženi prizna tužbeni zahtjev za naknadu vanugovorne štete sa zateznom kamatom iz Odluke SIV-a o visini stope zatezne kamate?

Odgovor:

U tom slučaju, pored glavnog potraživanja, tužiocu će se dosuditi presudom na osnovu priznanja, zatezna kamata iz člana 277. st. 2. Zakona o obligacionim odnosima, jer je propis o visini stope zatezne kamate prinudan (čl. 331. st. 2. ZPP-a).

SPOROVI MALE VRIJEDNOSTI

I-1.9. Pitanje:

Da li se u sporu male vrijednosti može isticati prigovor zastarjelosti potraživanja u žalbi?

Odgovor:

Isticanje prigovora zastarjelosti potraživanja je činjenica, a u sporu male vrijednosti se ne može pobijati presuda zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (čl. 467. st. 1. ZPP-a), pa se u žalbi protiv prvostepene presude ne može saticati prigovor zastarjelosti potraživanja.

I.2. IZVRŠNI POSTUPAK

I-2.1. Pitanje:

Da li povjerilac može tražiti kod jednog mjesno nadležnog suda izvršenje na temelju izvršne isprave koja glasi na više samostalnih dužnika (ne solidarnih), ako se njihovi računi vode kod raznih jedinica Službe društvenog knjigovodstva čija su sjedišta na području više prvostepenih sudova?

Odgovor:

U ovakvom slučaju povjerilac mora podnijeti prijedlog za izvršenje protiv svakog dužnika onom stvarno nadležnom sudu na čijem području dužnik ima žiro račun kod jedinice Službe društvenog knjigovodstva (isključena je primjena odredaba iz čl. 203. ZIP-a jer se ovaj propis isključivo odnosi na solidarne dužnike).

I-2.2. Pitanje:

Da li dužnik može podnijeti prigovor protiv rješenja o izvršenju ako je nakon pravomoćnosti presude (izvršne isprave) snižena stopa zatezne kamate (čl. 50. tač. 8. Zakona o izvršnom postupku)?

Odgovor:

Dužnik može uspješno isticati takav prigovor.

I-2.3. Pitanje:

Kako treba da postupi izvršni sud ako povjerilac prijedlogom iz čl. 124. st. 1. ZIP traži od društvenog pravnog lica da mu izmiri iznose koje je propustio da obustavi i naplati na osnovu rješenja o administrativnoj zabrani?

Odgovor:

Izvršni sud će odbaciti takav prijedlog, jer može postupiti po odredbi člana 124. Zakona o izvršnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 20/78 i 6/82), samo ako je sud donio rješenje o izvršenju. Administrativna zabrana se ne može izjednačiti sa rješenjem o izvršenju na ličnom dohotku u pogledu ovog pravnog dejstva (arg. iz čl. 125. ZIP).

I-2.4. Pitanje:

Kako će postupiti sud kada vjerovnik u prijedlogu za izvršenje ne označi žiro račun svih solidarnih dužnika (čl. 203. i 204. Zakona o izvršnom postupku)?

Odgovor:

Ovakav izvršni prijedlog je nepotpun samo u odnosu na solidarne dužnike čiji žiro računi nisu označeni. Sud će pozvati vjerovnika da u određenom roku označi žiro račune koji nedostaju. Ako vjerovnik ovakone postupi, sud će odbaciti prijedlog u dijelu koji se odnosi na dužnike čiji žiro računi nisu označeni, a postupaće po prijedlogu u ostalom dijelu (član 198. ZIP-a).

I-3. STEČAJNI POSTUPAK REDOVNE LIKVIDACIJE

I- 3.1. Pitanje:

Da li tužilac može ostvariti svoje potraživanje u stečajnom postupku protiv pojedinih ili svih osnovnih organizacija udruženog rada iz sastava radne organizacije, protiv koje nije uspjele izvršenje zbog nedostatka sredstava koja bi mogla biti predmet izvršenja?

Odgovor:

U navedenom slučaju vjerovnik može tražiti naplatu svog potraživanja prijavom u stečajnom postupku protiv pojedinih ili svih osnovnih organizacija udruženog rada u granicama njihove odgovornosti za obaveze radne organizacije koj su utvrđene samoupravnim sporazumom o udruživanju u radnu organizaciju (čl. 254. st. 1. Zakona o udruženom radu).

I-4. UPRAVNO RAČUNSKI SPOR

I.4.1. Pitanje:

Da li Služba društvenog knjigovodstva može isključiti primjenu odredaba samoupravnog opšteg akta kada ocijeni da nisu u skladu sa zakonom?

Odgovor:

Služba društvenog knjigovodstva nije ovlaštena odbiti primjenu odredbe samoupravnog opšteg akta za koji ocijeni da nije u skladu sa zakonom, nego je dužna pokrenuti postupak radi ocjene zakonitosti pred ustavnim sudom, a sa postupkom zastari do odluke ustavnog suda (čl. 18. Zakona o Službi društvenog knjigovodstva).

II- MATERIJANO PRAVO

II-1.1. Pitanje:

Da li je punovažan ugovor kojim se organizacija udruženog rada A- nosilac prava raspolaganja stanom, obavezuje da će učestvovati u snošenju dijela kupovne cijene novog stana koji će organizacija udruženog rada B- dodijeliti svom radniku, nosiocu stanarskog prava na stanu koji je društveno sredstvo organizacije A?

Odgovor:

Ugovor je punovažan, jer čl. 246. st. 1. Zakona o udruženom radu predviđa mogućnost prenosa društvenog sredstva drugog društvenog pravnog lica i bez naknade. Nije protivno prinudnim propisima o raspolaganju sredstvima zajedničke potrošnje namijenjenim za zadovoljenje stambenih potreba radnika, da davalac stana na korištenje preuzme obavezu o finansijskom učešću pri izgradnji ili kupovini veće stana za nosioca stanarskog prava, koji je zasnovao radni odnos sa drugim društveno pravnim licem, da bi ispražnjeni stan dodijelio svom radniku.

II-2. NAKNADA ŠTETE

II-2.1. Pitanje:

Da li predajom radova (građevinskog objekta) prestaju odgovornost izvođača za štetu pričinjenu trećim licima koja je nastala u vezi sa izvođenjem radova na nepokretnosti (čl. 207. Zakona o obligacionim odnosima), ako je štetna posljedica nastupila nakon predaje radova (npr. zbog klizanja zemljišta prouzrokovanog zasijecanjem)?

Odgovor:

Odgovornost izvođača radova na štetu nastalu trećim licima u vezi sa izvođenjem radova na nepokretnosti ne prestaje sa predajom radova (građevinskog objekta) naručiocu.

II-2.2. Pitanje:

Može li solidarni dužnik koji je isplatio više nego što iznosi udio u prouzrokovanu štetu tražiti da mu ostali dužnici solidarno regresiraju više plaćeni iznos?

Odgovor:

Budući da solidarni dužnici u regresnom odnosu odgovaraju svaki za svoj udio u šteti (čl. 208. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima), u slučaju kada tužilac traži da mu ostali dužnici solidarno

naknade ono što je za njih platio, sud će utvrditi udio u šteti svakog od njih i srazmjerno tome iz obavezati da tužiocu regresiraju razliku.

II-3. ZASTARJELOSTI POTRAŽIVANJA

II-3. Pitanje:

Kako dospijeva obaveza kupca da isplati ugovorenu cijenu kad ugovorne stranke (korisnici društvenih sredstava) nisu ugovorili rok plaćanja?

Odgovor:

Kada prodavac i kupac (korisnici društvenih sredstava ne ugovore rok plaćanja, obaveza kupca dospijeva po proteku roka od 15 dana od nastanka dužničko – povjerilačkih odnosa, pa od tada počinje teći i rok zastarjelosti potraživanja.

II-3.2. pitanje:

Da li zastarijeva zahtjev za vraćanje ambalaže koja je osnovno sredstvo prodavca, a sastoji se od individualnih određenih stvari (cisterne, kontejneri i sl.)?

Odgovor:

Zahtjev za vraćanje takve ambalaže ne zastarijeva (čl. 270. Zakona o udruženom radu). Zastarijeva, međutim, zahtjev za isplatu protuvrijednosti izgubljene ili uništene ambalaže u opštem zastarnom roku (čl. 371. i 376. st. 3 Zakona o obligacionim odnosima), jer je šteta prourokovana povredom obaveze iz ugovora o posluzi ambalaže.

II-3.3. Pitanje:

Kada počinje ponovo teći rok zastarjelosti potraživanja naknade štete prouzrokovane krivičnim djelom (čl. 377. st. 2. Zakona o obligacionim odnosima), ako oštećeni nije bio učesnik krivičnog postupka, pa mu zbog toga nije dostavljena krivična presuda?

Odgovor:

Nakon prekida rok zastarijevanja ponovo počinje teći od dana kada je krivična presuda stekla svojsvo pravomoćnosti.

NAPOMENA: Zaljučak broj 8. sa XV Koordinacionog sastanka privrednog sudstva u Malinskoj, 26-28. maja 1982. godine, odnosi se na slučaj kada je oštećeni učestvovao u krivičnom postupku.

II-3.4. Pitanje:

Da li međusobna potraživanja organizacija udruženog rada pošte, telegrafa i telefona za korištenje magistralnih kapaciteta zastarijevaju u roku od jedine godine ili u roku od tri godine?

Odgovor:

Potraživanje OUR-a pošte, telegrafa i telefona za korištenje magistralnih kapaciteta zastarijeva u trogodišnjem roku, jer se radi o specifičnom ugovoru o uslugama između društvenih pravnih lica (čl. 374. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima)?

II-4. KAMATE

II-4.1. Pitanje:

Da li je tužbeni zahtjev za zatezne kamate dovoljno određen u smislu odredbe člana 186. st. 1. Zakona o parničnom postupku, kad tužilac traži da mu se dosudi zatezna kamata prema stopi određenoj u Odluci SIV-a o visini stope zatezne kamate, odnosno stopi koja se plaća na štedni ulog oročen bez utvrđenja namjene preko godinu dana?

Odgovor:

Takav tužbeni zahtjev je dovoljno određen, pod uslovom da je naveden dan dospijeća utuženog potraživanja.

II-4.2. Pitanje:

Kada počinje teći i koliko je dug rok potraživanja zateznih kamata kad se utužuje samostalno?

Odgovor:

Samostalno potraživanje zateznih kamata (nakon podmirenja glavnog potraživanja) zastarijeva u roku od tri godine od nastanka svakog pojedinog dnevnog obroka (ovo potraživanje nastaje i dospijeva svakog dana u periodu od dospijeća do prestanka glavnog potraživanja)- čl. 372. Zakona o obligacionim odnosima. Nije prema tome zastarjelo potraživanje zateznih kamata dospjelo u periodu od tri godine prije podnošenja tužbe kojom se zahtijeva plaćanje ovog potraživanja.

II-4.3. Pitanje:

Da li će sud kod primjene čl. 277. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima utvrđivati po kojoj se stopi obračunavaju kamate na štedne uloge oročene bez utvrđene namjene preko godinu dana, u mjestu ispunjenja obaveze?

Odgovor:

Sud će u slučaju primjene čl. 277. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima utvrđivati stopu po kojoj se u mjestu ispunjenja obaveze plaća kamata na štedne uloge oročene bez utvrđene namjene preko godinu dana, osim u slučaju kada je jedinstveno za područje SFRJ utvrđena ova stopa Samoupravnim sporazumom Udruženja banaka Jugoslavije, dok je takav sporazum na snazi.

II-4.4. Pitanje:

Da li stranoj firmi pripadaju kamate po Odluci SIV-a o visini stope zatezne kamate na dinarsko potraživanje iz ugovora sa domaćom organizacijom udruženog rada?

Odgovor:

Pripadaju pod uvjetom da se primjenjuje domaće pravo i da se radi o ugovoru u privredi iz čl. 25. st. 2. ZOO.

III- 4.5. Pitanje:

Da li procesna kamata iz čl. 279. st. 2. Zakona o obligacionim odnosima teče od podnošenja tužbe kojom je bio tužen nepostojeći subjekt ili od ispravke tužbe?

Odgovor:

Procesna kamata teče od ispravke tužbe.

II-4.6. Pitanje:

Da li se odredba iz čl. 279. st. 2. Zakona o obligacionim odnosima primjenjuje u slučaju kada povjerilac traži da mu dužnik isplati dospjelu kamatu prigovorom radi prebijanja potraživanja?

Odgovor:

Budući da povodom prigovora u parnici učinak preboja potraživanja nastaje u času kada su se stekli uslovi za prboj (čl. 336. i 337. st. 2. Zakona o obligacionim odnosima), povjerilac ne može tražiti ni zateznu kamatu (čl. 295. st. 2. Zakona o obligacionim odnosima) na dio tražbine koja se ugasila prebojem.

II-4.7. Pitanje:

Da li povjerilac gubi pravo na procesne kamate ako prije podnošenja tužbe ne dostavi dužniku obračun zatezних kamata?

Odgovor:

Povjerilac koji u parnici zahtijeva isplatu obračunatih zatezних kamata za period od dospelja glavne tražbine do njene isplate nije dužan da prije podnošenja tužbe dostavi dužniku obračun zatezних kamata i da ga na taj način opomene, pa zbog ovog propusta ne gubi pravo na procesne kamate na utuženi iznos od podnošenja tužbe do isplate (čl. 277. i 279. st. 2. Zakona o obligacionim odnosima).

II – 5. DEVIZNO POSLOVANJE

II-5.1. Pitanje:

Ako presuda koja je donijeta prije 1. januara 1986. godine glasi na stranu valutu, da li se u izvršnom postupku kamata obračunava po dosuđenoj stopi kamate na devizno potraživanje (8%), ili pod Odluci SIV-a o visini stope zatezne kamate?

Odgovor:

Ako se nakon konverzije izvršene zaonom o deviznom poslovanu ("Službeni list SFRJ", broj 66/85) traži prinudna naplata kamate, kamata se obračunava po stopi iz presude.

II-5.2. Pitanje:

Kako postupati u sporovima u kojima tužbeni zahtjev glasi na devize protivno odredbama novog Zakona o deviznom poslovanju?

Odgovor:

U tom slučaju sud će pozvati tužioca da uskladi tužbeni zahtjev sa propisima iz Zakona o deviznom poslovanju ("lužbeni list SFRJ", broj 66/85). Akotužilac ne uskladi tužbeni zahtjev, sud će ga odbiti.

II-5.3. Pitanje:

Kako odlučiti o visini stope zatezne kamate kad tužbeni zahtjev glasi na dinarsku protuvrijednost deviznog potraživanja u sporovima u toku?

Odgovor:

Visina kamatne stope se u tom slučaju određuje do dana zakonske konverzije (čl. 189. i 198. Zakona o deviznom poslovanju) kao na devizno opraživanje, a nakon toga po Odluci SIV-a o visini stope zatezne kamate, odnosno po čl. 277. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima.

II-6. UGOVORI

II-6.1. Pitanje:

Da li društvena pravna lica mogu sporazumom isključiti primjenu odredaba čl. 637. Zakona o obligacionim odnosima?

Odgovor:

Odredbe iz čl. 637. ZOO su prinudne, pa njihovu primjenu ne mogu isključiti ugovorne stranke – društvena pravna lica (čl. 10. Zakona o obligacionim odnosima).

NAPOMENA: Ovim je izmijenjen stav koji je usvojen na XI Koordinacionom sastanku privrednog sudstva, Arandjelovac 16-18.5.1979., godine.

II-6.2. Pitanje:

Da li prelazak (preuzimanje) obaveze plaćanja naknade za prevoz na primaoca pošiljke i tovarnog lista, ako je bio izdat, pod uslovima iz čl. 670. st. 1. Zakona o obligacionim odnosima, oslobađa pošiljaoca da tu obavezu ispuni prevoziocu, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno (čl. 652. ZOO).

II-6.3. Pitanje:

Do kojeg iznosa odgovara osiguravač željezničke transportne organizacije u regresnoj parnici po tužbi osiguravača oštećenog, za vanugovornu štetu nastalu u željezničkom saobraćaju.

Odgovor:

Zakon ne propisuje obavezno osiguranje od odgovornosti za štete prouzrokovane trećim licima u željezničkom saobraćaju, pa osiguravač oštećenog može po osnovu subrogacije tražiti naknadu štete od osiguravača s kojim je željeznička transportna organizacija zaključila ugovor o dobrovoljnom osiguranju od odgovornosti samo do obima ugovorene obaveze (član 939. i 941. Zakona o obligacionim odnosima).

II – 7. MJENICA

II.-7-1- Pitanje:

Da li je punovažna mjenica izdata po Zakonu o obezbjeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstava, kao sredstvo obezbjeđenja plaćanja, ako nije označen žiro račun mjeničnog dužnika?

Odgovor:

Mjenica je punovažna i kad nije označen žiro račun mjeničnog dužnika, jer to nije njen bitni element (čl. 1. zakona o mjenici), ali ne predstavlja mjenicu iz Zakona o obezbjeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstava.

II-7.2. Pitanje:

U kom slučaju imalac mjenice date kao sredstvo obezbjeđenja plaćanja gubi pravo na mjeničnu tužbu i da li se tada avalista oslobađa mjenične obaveze?

Odgovor:

Ako imalac mjenice date kao sredstvo obezbjeđenja plaćanja između korisnika društvenih sredstava nije na vrijeme podnio mjenicu za naplatu Službi društvenog knjigovodstva na koju je mjenica domicilirana, pa nije izvršen ni protest mjenice, gubi pravo na mjeničnu tužbu. U ovakvom slučaju avalista koji je jamčio za obavezu trasanta definitivno se oslobađa mjenične obaveze i ne može biti obavezan na plaćanje ni pozivom na propise o neosnovanom obogaćenju iz Zakona o mjenici (čl. 13. i 18. Zakona o obezbjeđenju plaćanja između korisnika društvenih sredstava i čl. 43. st. 3. i 85. Zakona o mjenici).

II-7-3- Pitanje:

Da li je u donji povjerilac koji je izgubio mjenicu datu kao sredstvo obezbjeđenja plaćanja?

Odgovor:

Povjerilac koji je izgubio mjenicu datu kao sredstvo obezbjeđenja plaćanja, nalazi se u povjerilačkoj docnji od dana dospijeca mjenice do dana pravosnažnosti rješenja o amortizaciji mjenice, pa mu za taj period ne pripada pravo na zatezne kamate (čl. 325. st. 1. i 326. st. 2. zakona o obligacionim odnosima).

REGISTAR PROPISA ZA GRAĐANSKO PRAVO

Zakon o udruženom radu ("Službeni list SFRJ", broj 53/76)

Zakon o osnovnim svojinsko – pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 6/80)

Zakon o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 26/78 i 39/85)

Zakon o ugovorima o prevozu u drumskom saobraćaju ("Službeni list SFRJ", broj 2/74)

Zakon o osovama sistema osiguranja imovine i lica ("Službeni list SFRJ", broj 24/76)

Zakon o mjenici ("Službeni list FNRJ", broj 104/46 i "Službeni list SFRJ", broj 16/65 i 54/70)

Zakon o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 4/77, 63/80, 69/82 i 58/84)

Zakon o izvršnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 20/78 i 6/82)

Zakon o opštem upravnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 32/78 i 9/86)

Odluka o jedinstvenoj klasifikaciji djelatnosti ("Službeni list SFRJ", broj 34/76 – do 71/83)

Odluka o utvrđenju privrednih i vanprivrednih djelatnosti ("Službeni list SFRJ", broj 14/77 i 18/80)

Odluka o određivanju iznosa na koje se mora ugovoriti osiguranje od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima pri upotrebi motornog vozila ("Službeni list SFRJ", broj 25/76 i 39/83)

Zakon o prostornom uređenju ("Službeni list SRBiH", broj 13/74 i 21/81)

Zakon o prometu nepoketnosti ("Službeni list SRBiH", broj 38/78)

Zakon o svojini na dijelovima zgrada ("Službeni list SRBiH", broj 35/77)
Zakon o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", broj 14/84)
Zakon o porezima građana ("Službeni list SRBiH", broj 37/72 sada 39/84)
Porodični zakon ("Službeni list SRBiH", broj 21/79)
Zakon o društvenom pravobraniocu samoupravljanja ("Službeni list SRBiH", broj 15/84)
Zakon o unutrašnjim poslovima ("Službeni list SRBiH", broj 7/80 i 26/82)
Zakon o redovni sudovima ("Službeni list SRBiH", broj 14/80 i 10/83)
Zakon o sudovima udruženog rada ("Službeni list SRBiH", broj 14/80)
Pravilnik o načinu vršenja poslova Službe javne bezbjednosti ("Službeni list SRBiH", broj 24/77)